

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет маркетингу

Кафедра регіоналістики і туризму

Рівень вищої освіти
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма

перший (бакалаврський)
05 «Соціальні та поведінкові науки»
051 «Економіка»
«Економіка міста та урбаністика»

Форма навчання: очна (денна)

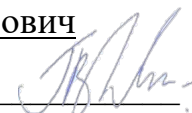
КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Роль громадянського суспільства у відбудові міста Буча: виклики,
можливості та перспективи розвитку»

здобувача Радловської Вікторії Вікторівни

(підпис)

Науковий керівник: д.е.н., професор Пилипів Віталій Володимирович

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації
здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: д.е.н, академік НАН України,
Данилишин Богдан Михайлович

(підпис)

Київ 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет маркетингу

Кафедра регіоналістики і туризму

Рівень вищої освіти
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма

перший (бакалаврський)
05 «Соціальні та поведінкові науки»
051 «Економіка»
«Економіка міста та урбаністика»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проєктної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

_____ Шевченко О.В.
(підпис)
« » _____ 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Данилишин Б.М.
(підпис)
« » _____ 2025 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Радловській Вікторії Вікторівні
очної форми навчання
на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему «Роль громадянського суспільства у відбудові міста Буча: виклики, можливості та перспективи розвитку»

Тему затверджено наказом ректора Університету від «14» січня 2025 р. №65-ст. __

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах вітчизняних та зарубіжних науковців, статистичні дані з офіційних джерел, науково-популярні та періодичні матеріали, інтернет-джерела.

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У КОНТЕКСТІ МІСЬКОГО РОЗВИТКУ
Розділ 2	АНАЛІЗ УЧАСТІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ВІДБУДОВІ МІСТА БУЧА
Розділ 3	ШЛЯХИ ПОСИЛЕННЯ ВПЛИВУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК БУЧІ

Об'єкт дослідження:	громадська участь у процесах сталого розвитку міст.
Предмет дослідження:	інструменти залучення громадянського суспільства до управління процесами відновлення та розвитку міста Буча.
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	визначити та обґрунтувати роль громадянського суспільства як активного суб'єкта у процесах повоєнної відбудови міста Буча, дослідити ефективність його взаємодії з місцевою владою та запропонувати інструменти для посилення цієї взаємодії в умовах сталого розвитку громади.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	1. З'ясувати сутність і структуру громадянського суспільства у сучасному науковому дискурсі, проаналізувати основні теорії його вивчення. 2. Розкрити роль громадянського суспільства в системі міського управління, дослідити міжнародний і національний досвід його участі у процесах розвитку міст. 3. Визначити методологічні підходи до оцінювання впливу громадянського суспільства на просторово-соціальні та економічні процеси.
У розділі 2	4. Проаналізувати соціально-економічний профіль міста Буча після деокупації, провести картографічну візуалізацію просторових процесів (з використанням GIS). 5. Дослідити форми взаємодії громадських ініціатив із владою та міжнародними партнерами, оцінити їхній вплив на процеси відновлення. 6. Визначити проблеми та виклики, що виникають у процесі реалізації громадських ініціатив у Бучі.
У розділі 3	7. Визначити концептуальні засади ефективної співпраці громадських ініціатив з місцевою владою. 8. Обґрунтувати та класифікувати інструменти залучення громадянського суспільства до стратегічного планування. 9. Запропонувати конкретні рекомендації для подальшого розвитку громадянського суспільства як інструмента управління міським розвитком.

**Завдання підготував
науковий керівник**

(підпис)

Пилипів В.В.
«03» лютого 2025 р.

**Завдання одержав
здобувач**

(підпис)

Радловська В.В.
«03» лютого 2025 р.

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 69 сторінок, 1 таблицю, 9 рисунків, список використаних джерел з 75 найменувань та 3 додатки.

Назва кваліфікаційної бакалаврської роботи **«Роль громадянського суспільства у відбудові міста Буча: виклики, можливості та перспективи розвитку»**

Актуальність

Від початку повномасштабного вторгнення особливої уваги набули процеси післявоєнного відновлення територій, що зазнали окупації або бойових дій. Одним із яскравих прикладів таких міст стала Буча, що пережила жорстокі злочини, масштабні руйнування, але водночас продемонструвала надзвичайну силу спротиву та згуртованість. У таких умовах питання участі громадянського суспільства у процесах відбудови стало не лише практично актуальним, а й методологічно складним. Громадські ініціативи, волонтерський рух, інституційна активність неурядових організацій та партисипативні практики відіграють важливу роль у забезпеченні ефективного та інклюзивного відновлення. Вивчення механізмів їхньої взаємодії з місцевою владою та оцінка їхнього впливу на відбудову міста Буча є важливим для формування довгострокових стратегій розвитку українських міст.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – визначити та обґрунтувати роль громадянського суспільства як активного суб'єкта у процесах повоєнної відбудови міста Буча, дослідити ефективність його взаємодії з місцевою владою та запропонувати інструменти для посилення цієї взаємодії в умовах сталого розвитку громади.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі ***завдання***:

1. З'ясувати сутність і структуру громадянського суспільства у сучасному науковому дискурсі, проаналізувати основні теорії його вивчення.
2. Розкрити роль громадянського суспільства в системі міського управління, дослідити міжнародний і національний досвід його участі у процесах розвитку міст.
3. Визначити методологічні підходи до оцінювання впливу громадянського суспільства на просторово-соціальні та економічні процеси.
4. Проаналізувати соціально-економічний профіль міста Буча після деокупації, провести картографічну візуалізацію просторових процесів (з використанням GIS).
5. Дослідити форми взаємодії громадських ініціатив із владою та міжнародними партнерами, оцінити їхній вплив на процеси відновлення.
6. Визначити проблеми та виклики, що виникають у процесі реалізації громадських ініціатив у Бучі.
7. Визначити концептуальні засади ефективної співпраці громадських ініціатив з місцевою владою.
8. Обґрунтувати та класифікувати інструменти залучення громадянського суспільства до стратегічного планування.
9. Запропонувати конкретні рекомендації для подальшого розвитку громадянського суспільства як інструмента управління міським розвитком.

Об'єктом дослідження є громадська участь у процесах сталого розвитку міст.

Предметом дослідження є інструменти залучення громадянського суспільства до управління процесами відновлення та розвитку міста Буча.

Методи дослідження з визначенням отриманих за їх допомогою результатів

Для досягнення мети роботи було використано комплекс методів: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, візуалізація, картографічний та SWOT-аналіз, а також сценарний метод.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів

Теоретична значущість дослідження полягає в узагальненні підходів до розуміння ролі громадянського суспільства у міському управлінні, а також у спробі концептуалізувати його участь у повоєнній відбудові через призму урбаністики. Методична значущість виражена в апробації моделей оцінки ефективності взаємодії громадських ініціатив з владою. Практична цінність полягає в запропонованих рекомендаціях для Бучанської громади щодо удосконалення механізмів співпраці, підвищення прозорості та інституційної спроможності громадського сектору.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2025

Рік захисту роботи 2025

Ключові слова: громадянське суспільство, громадські ініціативи, відбудова міста Буча, ефективність управління, соціальна активність, організаційні моделі, розвиток міст, місцеве самоврядування.

ABSTRACT

The bachelor's thesis consists of 69 pages, 1 table, 9 figures, a list of 75 references and 3 appendices.

The title of the bachelor's thesis is

«The role of civil society in the reconstruction of the city of Bucha: challenges, opportunities and development prospects»

Relevance

Since the beginning of the full-scale invasion, the processes of post-war **reconstruction of** territories subjected to occupation or hostilities have gained special attention. One of the most prominent examples of such cities is Bucha, which has experienced brutal crimes and large-scale destruction, but at the same time demonstrated extraordinary strength of resistance and cohesion. In such circumstances, the issue of civil society participation in the reconstruction process has become not only practically relevant, but also methodologically complex. Public initiatives, volunteerism, institutional activity of NGOs and participatory practices play an important role in ensuring effective and inclusive recovery. Studying the mechanisms of their interaction with local authorities and assessing their impact on the reconstruction of Bucha is important for the formation of long-term strategies for the development of Ukrainian cities.

The purpose of the bachelor's thesis is to define and substantiate the role of civil society as an active actor in the post-war reconstruction of Bucha, to study the effectiveness of its interaction with local

authorities and to propose tools to strengthen this interaction in the context of sustainable community development.

In accordance with this goal, the following *tasks* were identified:

1. To clarify the essence and structure of civil society in the modern scientific discourse, to analyse the main theories of its study.
2. To reveal the role of civil society in the system of urban governance, to study the international and national experience of its participation in urban development processes.
3. To identify methodological approaches to assessing the impact of civil society on spatial, social and economic processes.
4. To analyse the socio-economic profile of Bucha after the de-occupation, to conduct cartographic visualisation of spatial processes (using GIS).
5. To study the forms of interaction between civic initiatives and the authorities and international partners, and to assess their impact on the recovery process.
6. Identify the problems and challenges that arise in the process of implementing civic initiatives in Bucha.
7. Identify the conceptual framework for effective cooperation between civil society initiatives and local authorities.
8. To substantiate and classify the tools for engaging civil society in strategic planning.
9. To propose specific recommendations for the further development of civil society as a tool for urban development management.

The *object* of the study is public participation in the processes of sustainable urban development.

The *subject* of the study is the tools for involving civil society in the management of the processes of restoration and development of the city of Bucha.

Research methods with the definition of the results obtained with their help

To achieve the purpose of the study, a set of methods was used: analysis, synthesis, comparison, generalisation, visualisation, cartographic and SWOT analysis, as well as the scenario method.

Theoretical, methodological and practical significance of the results

The theoretical significance of the study lies in the generalisation of approaches to understanding the role of civil society in urban governance, as well as in an attempt to conceptualise its participation in post-war reconstruction through the prism of urban studies. The methodological significance is expressed in the testing of models for assessing the effectiveness of interaction between public initiatives and the authorities. The practical value lies in the proposed recommendations for the Bucha community to improve cooperation mechanisms, increase transparency and institutional capacity of the public sector.

Year of completion of the bachelor's thesis 2025

Year of thesis defence 2025

Key words: civil society, public initiatives, reconstruction of Bucha, management efficiency, social activity, organisational models, urban development, local self-government.

Відгук
про кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувача факультету маркетингу
освітньо-професійної програми «Економіка міста та урбаністика»
Радловської Вікторії Вікторівни
на тему «Роль громадянського суспільства у відбудові міста Буча: виклики, можливості та перспективи розвитку»

1.Актуальність теми: актуальність теми зумовлена, по-перше, величезними масштабами руйнувань, що вимагає негайної мобілізації ресурсів для допомоги постраждалим. По-друге, існує гостра потреба у прозорій та підзвітній відбудові, де громадянське суспільство виступає гарантом ефективного використання коштів та відповідності проєктів потребам громади. Крім того, активна участь громадян є ключовою для відновлення соціальної згуртованості та довіри. Дослідження цієї теми також важливе для формування нової, сталої моделі розвитку міста, заснованої на інноваційних підходах та інклюзивності, де громадянське суспільство є рушієм позитивних змін. Воно сприяє мобілізації волонтерського потенціалу та міжнародної підтримки, документуванню воєнних злочинів, збереженню пам'яті та розробці ефективних механізмів участі громадян.

2.Позитивні риси кваліфікаційної роботи: робота має чітку структуру, змістовний теоретичний огляд, а аналітична частина базується на реальних даних конкретного міста. Це дозволило отримати обґрунтовані висновки та розробити практичні рекомендації, виходячи з реальної ситуації та потреб міста Буча.

3.Наявність самостійних розробок автора: У третьому розділі роботи представлено обґрунтовану програму заходів спрямованих на реалізацію конкретних пропозицій та заходів. Проведено SWOT-аналіз інструментів залучення громадськості до стратегічного планування. Обґрунтовано концептуальні засади ефективної співпраці громадянського суспільства та місцевої влади у процесах відновлення. Побудовано теплову карту руйнувань міста Буча із використанням інструментарію геопросторового планування, свідчать про високий рівень володіння методами GIS та здатність здобувача застосовувати їх для розв'язання практичних завдань.

4. Цінність теоретичних висновків і практичних рекомендацій: Автор узагальнив міжнародний та вітчизняний досвід взаємодії громадянського суспільства з системою управління містом, систематизував інструментарій моніторингу відновлення за допомогою сучасних платформ впровадження систем «Дія» та «DREAM». Окремої уваги заслуговує програма заходів, яка спрямована на посилення громадської залученості та підвищення ефективності реалізації громадських ініціатив, включаючи диверсифікацію джерел фінансування (гранти, місцеві бюджети, донори), вдосконалення організаційної спроможності НГО, покращення правового регулювання та зменшення бюрократичних бар'єрів. Окремо було акцентовано увагу на важливості прозорих механізмів моніторингу, публічного звітування та оцінки впливу реалізованих проєктів, що дозволяє підтримувати довіру громадськості. Зроблені висновки та рекомендації мають практичний характер для удосконалення процесу відбудови міст України. Вони логічно випливають із проведеного аналізу та спираються на наукові підходи, що свідчить про високу якість роботи.

5. Наявність недоліків: до недоліків можна віднести дещо обмежене використання аналітичних інструментів для аналізу економічних ефектів запропонованих рекомендацій. Однак зазначені недоліки не знижують загальної якості виконаної роботи.

6. **Загальна оцінка** кваліфікаційної бакалаврської роботи та її допущення до захисту перед ЕК:

<u>Критерії оцінювання</u>	<u>Шкала, балів</u>	<u>Оцінка, балів</u>
<u>1. Логіко-структурний рівень</u>	<u>0 – 6 – 8 – 10</u>	<u>10</u>
<u>2. Науково-теоретичний рівень (розділ 1)</u>	<u>0 – 6 – 8 – 10</u>	<u>10</u>
<u>3. Аналітико-методичний рівень (розділ 2)</u>	<u>0 – 6 – 8 – 10</u>	<u>10</u>
<u>4. Конструктивний рівень (розділ 3)</u>	<u>0 – 6 – 8 – 10</u>	<u>8</u>
<u>5. Рівень наукової етики</u>	<u>0 – 6 – 8 – 10</u>	<u>10</u>
<u>6. Організаційний рівень</u>	<u>0 – 6 – 8 – 10</u>	<u>8</u>
<u>Загальна оцінка</u>	<u>0 – 60</u>	<u>56</u>

Кваліфікаційна бакалаврська робота **Повністю відповідає встановленим вимогам**

Допускається до захисту перед екзаменаційною комісією

Науковий керівник
професор кафедри регіоналістики і туризму,
професор, доктор економічних наук

«05» червня 2025 р.

(підпис)

Пилипів В.В.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У КОНТЕКСТІ МІСЬКОГО РОЗВИТКУ	6
1.1 Поняття та структура громадянського суспільства: основні теорії та концепції	6
1.2 Роль громадянського суспільства у міському управлінні: міжнародний та національний досвід	12
1.3 Методологічні підходи до оцінювання впливу громадянського суспільства на розвиток міст	17
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ УЧАСТІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ВІДБУДОВІ МІСТА БУЧА	21
2.1 Соціально-економічна характеристика міста Буча після деокупації	21
2.2 Взаємодія громадянських ініціатив із місцевою владою та міжнародними організаціями в місті Буча	27
2.3 Аналіз проблем і викликів, що виникають у процесі реалізації громадських ініціатив у Бучі	32
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОСИЛЕННЯ ВПЛИВУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК БУЧІ	38
3.1. Концептуальні засади ефективної співпраці громадянського суспільства та місцевої влади у процесах відновлення	38
3.2. Механізми залучення громадського суспільства до стратегічного планування розвитку міста	42
3.3. Напрями підвищення ефективності реалізації громадських ініціатив: фінансування, організаційні моделі, правові аспекти	47
ВИСНОВОК	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	60
ДОДАТКИ	70

ВСТУП

Актуальність теми

Від початку повномасштабного вторгнення особливої уваги набули процеси післявоєнного відновлення територій, що зазнали окупації або бойових дій. Одним із яскравих прикладів таких міст стала Буча, що пережила жорстокі злочини, масштабні руйнування, але водночас продемонструвала надзвичайну силу спротиву та згуртованість. У таких умовах питання участі громадянського суспільства у процесах відбудови стало не лише практично актуальним, а й методологічно складним. Громадські ініціативи, волонтерський рух, інституційна активність неурядових організацій та партисипативні практики відіграють важливу роль у забезпеченні ефективного та інклюзивного відновлення. Вивчення механізмів їхньої взаємодії з місцевою владою та оцінка їхнього впливу на відбудову міста Буча є важливим для формування довгострокових стратегій розвитку українських міст.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

У вітчизняному та зарубіжному науковому просторі активно досліджуються питання громадянського суспільства (А. Карась, Ф. Шміттер, Т. Павлова, М. Михайлічко), його взаємодії з державними інститутами (І. Іонова, В. Семяновський), а також інструменти його участі у прийнятті управлінських рішень (матеріали Cedos, Європейської комісії, Громадський простір). Більшість публікацій зосереджені на загальних теоретичних аспектах або на міжнародному досвіді, тоді як конкретні кейси локального рівня, як-от участь громадянського суспільства в повоєнній відбудові міст, залишаються менш дослідженими. Водночас існує дефіцит робіт, що поєднують аналіз соціального, просторового та економічного впливу громадських ініціатив на розвиток міського середовища після кризи.

Специфіка джерельної бази

Інформаційною основою дослідження стали наукові праці з філософії, соціології, економіки міста, урбаністики, зокрема дослідження Бородіної О., Широкової О.М., Семяновського В.М., Карася А. та інших. Практичну частину роботи підкріплено даними з офіційного сайту Бучанської міської ради, платформ «DREAM», «Open Budget», звітами міжнародних та громадських організацій (BRP, KSE, Cedos), а також інформацією з медіаресурсів.

Мета дослідження:

Мета роботи полягає в тому, щоб визначити та обґрунтувати роль громадянського суспільства як активного суб'єкта у процесах повоєнної відбудови міста Буча, дослідити ефективність його взаємодії з місцевою владою та запропонувати інструменти для посилення цієї взаємодії в умовах сталого розвитку громади.

Завдання дослідження

1. З'ясувати сутність і структуру громадянського суспільства у сучасному науковому дискурсі, проаналізувати основні теорії його вивчення.
2. Розкрити роль громадянського суспільства в системі міського управління, дослідити міжнародний і національний досвід його участі у процесах розвитку міст.
3. Визначити методологічні підходи до оцінювання впливу громадянського суспільства на просторово-соціальні та економічні процеси.
4. Проаналізувати соціально-економічний профіль міста Буча після деокупації, провести картографічну візуалізацію просторових процесів (з використанням GIS).
5. Дослідити форми взаємодії громадських ініціатив із владою та міжнародними партнерами, оцінити їхній вплив на процеси відновлення.
6. Визначити проблеми та виклики, що виникають у процесі реалізації громадських ініціатив у Бучі.
7. Визначити концептуальні засади ефективної співпраці громадських ініціатив з місцевою владою.
8. Обґрунтувати та класифікувати інструменти залучення громадянського суспільства до стратегічного планування.
9. Запропонувати конкретні рекомендації для подальшого розвитку громадянського суспільства як інструмента управління міським розвитком.

Об'єкт дослідження

Громадська участь у процесах сталого розвитку міст.

Предмет дослідження

Інструменти залучення громадянського суспільства до управління процесами відновлення та розвитку міста Буча.

Методи дослідження

Для досягнення мети роботи було використано комплекс методів: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, візуалізація, картографічний та SWOT-аналіз, а також сценарний метод.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів

Теоретична значущість дослідження полягає в узагальненні підходів до розуміння ролі громадянського суспільства у міському управлінні, а також у спробі концептуалізувати його участь у повоєнній відбудові через призму урбаністики. Методична значущість виражена в апробації моделей оцінки ефективності взаємодії громадських ініціатив з владою. Практична цінність полягає в запропонованих рекомендаціях для Бучанської громади щодо удосконалення механізмів співпраці, підвищення прозорості та інституційної спроможності громадського сектору.

Інформаційна база

Праці вітчизняних та зарубіжних науковців, статистичні дані з офіційних джерел, науково-популярні та періодичні матеріали, інтернет-джерела.

Структура роботи

Кваліфікаційна бакалаврська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. У першому розділі розглянуто теоретико-методологічні підходи до дослідження громадянського суспільства та його ролі в міському управлінні. Другий розділ присвячено аналізу участі громадянського суспільства у відбудові Бучі на основі соціально-економічної оцінки, візуалізації даних та прикладів взаємодії з владою. У третьому розділі сформульовано рекомендації щодо підвищення ефективності та інституціоналізації участі громадськості в управлінні розвитком міста.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У КОНТЕКСТІ МІСЬКОГО РОЗВИТКУ

1.1 Поняття та структура громадянського суспільства: основні теорії та концепції

Громадянське суспільство не є новим поняттям, адже воно згадувалось та розкривалось у фундаментальних працях філософів та соціологів античності, середньовіччя та нового часу його проблематику вивчали Аристотель, Цицерон, Т.Аквінський, Декарт. У сучасному ж світі неможливо спростувати факт актуальності питань громадянського суспільства та його розвитку, зважаючи на проблеми та виклики сьогодення.

Визначаючи поняття громадянського суспільства необхідно звернути увагу на погляди різних філософів. Аристотель використовував в своїй праці «Політика» визначення «громадянське об'єднання» та вказував на необхідності беззаперечної участі громадян в житті держави. Оскільки держава є об'єднанням громадян, то, мабуть, неможливо, щоб громадяни не брали участі в жодній з державних справ, отже, спершу треба мати певне місце для об'єднання, адже громадяни — члени однієї держави [1]. Також Аристотель визначав державу як про множинність, тобто систему суспільних інститутів, та вказував та те, що єдність пропонує Сократом є утопічною для розвитку самої держави та приводить до припинення її існування. Основою державності та розвитку суспільства є соціальний дискурс сформований на основі різноманіття думок окремих самодостатніх одиниць.

Г.Гегель продовжуючи лінію Аристотеля в філософсько-правових поглядах, визначає громадянське суспільство як структуру, що знаходиться між особою, сім'єю та державою. Це визначення базується на відмінності понять «громадянське суспільство» від понять сім'ї, особи та держави, при цьому розглядаючи його поруч із ними в контексті загального розвитку. Розвиваючи ідеї того, що завдяки

колективній діяльності можливо досягнути особистих інтересів, проявляючи ініціативу при цьому діючи узгоджено. Відповідно до цього, громадянське суспільство не має виступати як щось протилежне, або конкуруюче з державою, а діє на партнерських засадах [2]. Громадянське суспільство Г.Гегеля відрізняється від держави тим, що у громадянському суспільстві реалізується воля особи, її приватний, правовий інтерес, що є узгодженим з суспільним, колективним інтересом інших осіб, у той час як держава захищає інтереси загального як цілого [4]. Важливою є також ідея яка полягала у його висловлюваннях, а саме те, що справжня та «правильна» держава має бути громадською.

Ідеї Г.Гегеля пізніше інтерпретував Ф.Шміттер [3], та надав визначення розуміючи під громадянським суспільством сукупність або систему самоорганізаційних медіаторних (посередницьких) груп, які:

- відносно незалежні як від органів державної влади, так і від позадержавних одиниць виробництва і відтворення, тобто від фірм і сімей;
- здатні планувати і здійснювати колективні акції із захисту/досягнення своїх інтересів або устремлінь;
- не прагнуть при цьому підмінити собою державні структури, або ж перебрати на себе функції з управління політикою загалом;
- але згодні діяти в рамках уже сформованих «громадянських» або правових норм.

Таким чином, громадянське суспільство передбачає наявність чотирьох умов або критеріїв:

- а) двоякого роду автономії;
- б) колективної дії;
- в) неузурпації чужих прерогатив;
- г) громадянськості.

Цицерон [6] звертав увагу на рівність, що формувалась на основі природніх законів та бажаннях самого суспільства бути рівними у спільностворюваній державі. Ця думка різнилась від думки Аристотеля, адже він визначав, що рівність можлива лише в обмежених групах. Рівність Цицерона як і справедливість,

визначалась метою організації людей в державі. А суспільні зв'язки розглядалися з етичної точки зору. Метою творів Цицерона «Про державу» і «Про закони» було прагнення ідеалізувати та популяризувати громадянську активність.

Український філософ А. Карась, пізніше здійснював свій аналіз громадянського суспільства на основі свободи активності в усіх сферах життя людини та розглядав громадянське суспільство як інструмент боротьби за права та свободу громадян. Він прямо протиставляв громадянське суспільство державному управлінню, а істотною функцією громади визначив монополізацію права розподілу «почесті» для громадян.

Концепція громадянського суспільства є фундаментальною для формування громадської думки та рушійною силою змін у державі. Однак для того, щоб повною мірою зрозуміти його роль, необхідно отримати більш чітке уявлення про нього. Сучасні підходи до визначення громадянського суспільства різняться, проте незмінним залишається факт відокремленості від держави. Широкий підхід ототожнює його з поняттям «суспільство». За дихотомічним підходом, усі сфери життя невідконтрольні державі вважаються «громадянським суспільством», а вузький підхід виділяє три окремі ланки: громадянське суспільство, політична та економічна сфери.

Розглядаючи громадянське суспільство під цією призмою, можемо узагальнити, та визначити як складну, багатогранну систему відокремлену від державного управління, а його інституції, як певних посередників, що відстоюють інтереси не всього народу, а конкретної групи осіб, у якій ці інтереси є подібними, або ж суміжними, при цьому, діючи в межах правового поля. Створення інституцій громадянського суспільства є цілком логічним явищем, в процесі розвитку суспільства, метою якого, є відстоювання інтересів зацікавленої групи осіб. А складність системи громадянського суспільства можна пояснити різноманітністю зав'язків, всередині інституцій, та за їх межами, наприклад зв'язки: інституція-інституція, інституція-держава, та інші. Основною метою громадянського суспільства є забезпечення умов для реалізації прав і свобод особистості, сприяння соціальній активності та контролю за діяльністю державних інституцій.

За даними Світового банку: «Громадянське суспільство відноситься до широкого кола організацій: громадських груп, неурядових організацій, профспілок, етнічних груп, благодійних, або релігійних організацій, професійних асоціацій та фондів». Інститути громадянського суспільства реалізують свою діяльність в переважній більшості сфер суспільства, а ця наближеність і всеохопність допомагає інституціям громадянського суспільства більш гнучко та швидко реагувати на зміну соціальних потреб населення.

За Дж.Ч. Алесандером [5] громадянське суспільство - це сфера суспільства, яка є відносно незалежною від політичної та економічної сфер; сфера спілкування, взаємодії, самоорганізації та окремих індивідів на основі добровільно сформованих асоціацій, яка захищена від прямого втручання з боку держави і в якій переважають громадянські цінності.

Розглядаючи структуру громадянського суспільства важко відокремити її від структури суспільства загалом, адже вона включає в себе інституції та різнорівневі суспільні відносини усіх сфер життя (не враховуючи державні) що утворюються між ними, як показано на рисунку 1.1

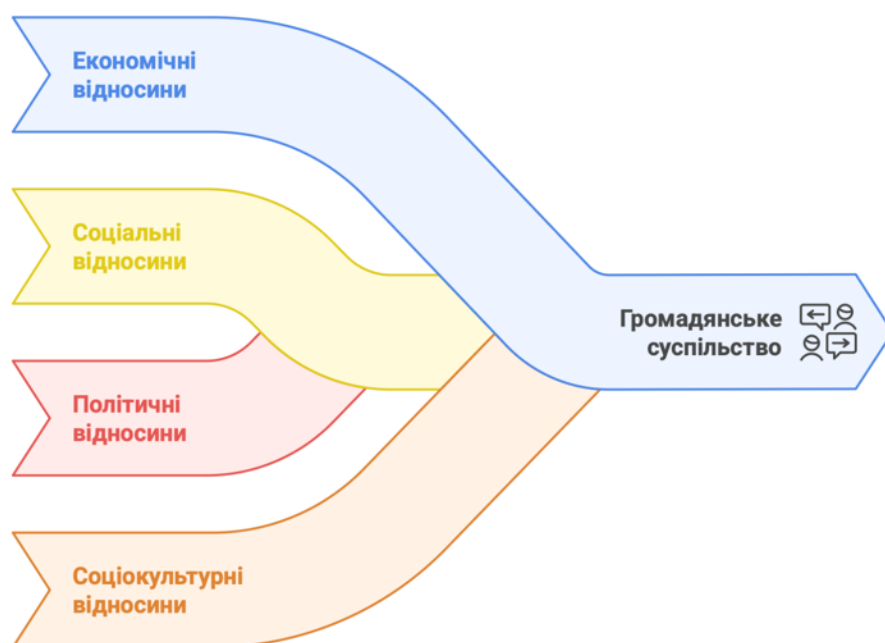

Рисунок 1.1 - Відносини всередині громадянського суспільства

Джерело: розроблено автором.

Економічні відносини між представниками громадянського суспільства базуються на недержавній власності, та засобах виробництва. Саме наявність приватної власності робить їх незалежними від держави. Соціальні відносини у громадянському суспільстві, характеризуються наявністю сильних, активних, енергійних та різноманітних груп і мереж на рівні громад. Ці мережі сприяють відкритій та добровільній участі, дають можливість зацікавленим сторонам у громадах вимагати від економічних та політичних суб'єктів звітувати про результати політичних рішень, створюють умови для взаємної вигоди та обміну, а також прагнуть сприяти «спільному благу». Елементами політичних відносин є незалежні ЗМІ, неурядові організації, суспільні рухи, що виконують представницькі функції. Прикладом соціокультурних відносин є школи, церкви та заклади культури, що є основою для утворення ідеологічної багатомірності та однією з причин розвитку демократії, адже стає на заваді пануванню єдиної ідеології.

Суб'єктами громадянського суспільства виступають громадські організації, професійні спілки, релігійні об'єднання, засоби масової інформації та інші форми об'єднань, створені для задоволення потреб та інтересів громадян, а також безпосередньо самі громадяни. Вони є структурними елементами громадянського суспільства тільки тоді, коли їх учасниками є вільні та рівноправні громадяни, які втілюють громадянські цінності. Громадянські інститути мають можливість утримувати двосторонній канал комунікації між громадянами та державними інституціями.

Для громадянського суспільства характерні горизонтальні зв'язки і схеми організацій, оскільки відносини між суб'єктами ґрунтуються не на ієрархічному підпорядкуванні, а на вільній конкуренції або ж, навпаки, солідарності, що дозволяє громадянам і цивільним об'єднанням взаємодіяти між собою, не вдаючись до авторитарних методів. Стрижнем громадянського суспільства являється вільна і незалежна особистість, здатна брати участь у вирішенні актуальних суспільних проблем. При цьому завдання держави створити умови для реалізації потреб як суспільства в цілому, так і особистості зокрема [8]. Громадянське суспільство не є

ізолюваним, воно активно взаємодіє з державними інститутами. Радою Європи було визначено чотири рівні залучення громадянського суспільства до управління, які зображені на рисунку 1.2, що можуть змінюватися залежно від етапів процесу прийняття політичних рішень.

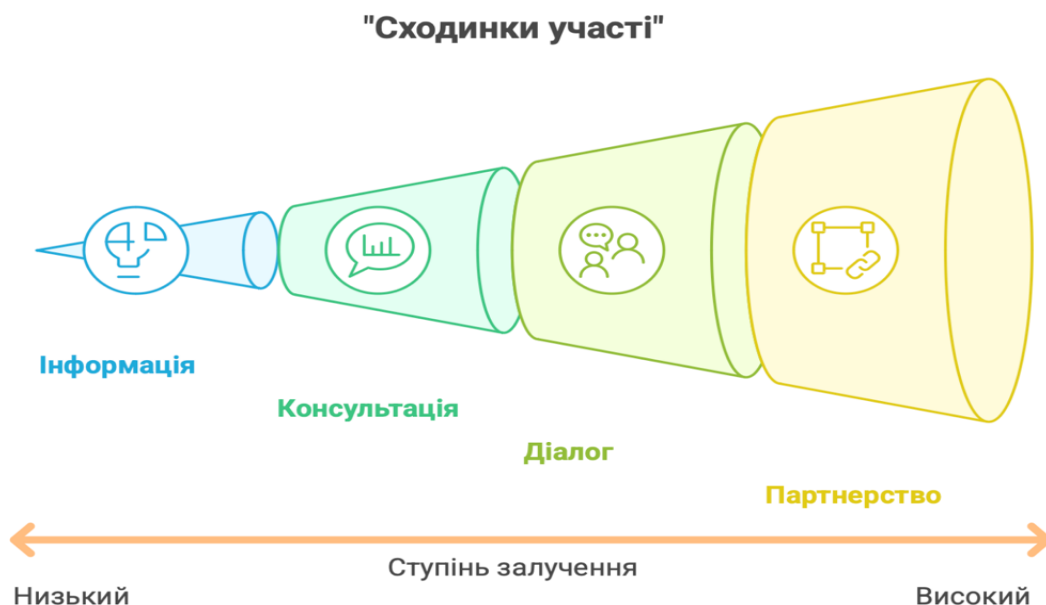

Рисунок 1.2 - «Сходишки участі»

Джерело: розроблено автором на основі [12]

Найменшим ступенем залучення визначають рівень «інформація», хоч цей рівень є невід’ємним на всіх етапах прийняття рішень, але якщо це той крок, на якому участь громадськості зупиняється, він є неефективним та показовим. Основна мета цього рівня – інформування населення про подальші дії влади. Наступним рівнем визначають консультацію, що включає в себе інформування, проте участь громадськості не закінчується на цьому, державні органи залучають неурядові організації та просять надати коментарі стосовно обраних рішень. Цей рівень не вважається ефективним, адже ініціатором та виконавцем проекту є влада, а консультація з громадськістю є скоріше формальністю для виконання вимог законодавства. Рівень діалогу, в свою чергу дає змогу громадськості ставати ініціаторами змін. Діалог поділяється на: конкретний, що ґрунтується на інтересах обох сторін стосовно конкретного рішення; та необмежений, де обговорення не

пов'язане з конкретними політичними процесами. Оптимальна модель передбачає партнерство, де громадянські ініціативи доповнюють державну політику, забезпечуючи плюралізм думок і контроль за владою.

1.2 Роль громадянського суспільства у міському управлінні: міжнародний та національний досвід

Оцінюючи роль громадянського суспільства у міському управлінні, важливо зазначити факт його впливовості й на загальнодержавному та міжнародному рівні. Договір про функціонування Європейського Союзу (ДФЄС) офіційно визнає ключову роль громадянського суспільства у забезпеченні ефективного управління Європейським Союзом [9].

Європейська комісія сформулювала п'ять базових принципів, які лежать в основі демократії, що показано на рисунку 1.3, одним з яких є широка громадська участь по всьому ланцюгу прийняття управлінських рішень.

Рисунок 1.3 - Базові принципи демократії

Джерело: розроблено автором на основі [11]

У Національній стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки, зазначено: Становлення демократичної, правової та соціальної держави тісно пов'язане з розвитком громадянського суспільства як сфери суспільної діяльності громадян, що об'єднуються для прийняття спільних рішень, а також захисту прав та інтересів, досягнення спільного блага, у тому числі у взаємодії з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, політичними інститутами та бізнесом [13].

Виходячи з цього, можемо зробити висновок, що існування громадянського суспільства та громадська участь в прийнятті політичних рішень, та реалізації проектів є невід'ємною складовою демократії, що визначено в міжнародних договорах та національному законодавстві. А роль громадянського суспільства в міському управлінні та зона його впливовості напрямку залежить від національного законодавства. Громадянське суспільство відіграє важливу роль в управлінні, інтегруючи громадян у прийняття рішень і забезпечуючи прозорість, підзвітність та участь. Різноманітні моделі участі громадянського суспільства, сприяють ефективному управлінню на всіх рівнях. Це явище особливо помітне у контексті взаємодії між державними органами та неурядовими організаціями, які реалізують проекти, що сприяють розвитку міст і покращенню якості життя. Більшість демократичних країн адаптували законодавство для забезпечення участі громадськості у прийнятті рішень, а також, для підтримки та розвитку громадянського суспільства.

Ефективна взаємодія громадських інституцій та державних органів у різних країнах залежить від залучення громадськості з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Найпоширенішим механізмом сприяння такій взаємодії є створення центральних електронних порталів, які слугують комплексними джерелами інформації, надають електронні послуги та функціонують як консультаційні платформи. В Естонії, наприклад, функціонал таких порталів охоплює публікацію законопроектів та відповідних поправок до них, а також подання пропозицій зареєстрованими користувачами у встановлені строки. Важливо зазначити, що в Естонії не передбачено зворотного зв'язку, проте

всі подані пропозиції аналізуються розробниками документів і згодом висвітлюються у звіті, який публікується на веб-сайті [14]. В Україні активно впроваджуються системи електронного врядування, на момент березня 2025 року, в Україні діє 327 сервісів в 25-ти категоріях, в тому числі сервіси для інформування населення стосовно бюджету, освіти екології та інших сфер життя. Кількість користувачів застосунку «Дія», перевищує 21 мільйон осіб. Через цей сервіс впроваджуються опитування населення стосовно внесення змін до законодавства на державному рівні. Також в Україні впроваджено екосистему для підзвітного управління відновлення «DREAM», система збирає, упорядковує та публікує відкриті дані на всіх етапах проєктів відновлення в режимі реального часу, впроваджуючи найвищі стандарти прозорості та підзвітності. Зацікавлені громадяни, можуть у режимі реального часу відстежувати стан виконання того чи іншого проєкту, рівень його фінансового забезпечення, кошторис, або інші деталі проєкту. На рівнях громад працюють міські застосунки, наприклад «Київ Цифровий» у столиці, або «Портал мешканця» у Львові. Надання цифрових послуг та інформування населення стосовно змін у місті відбувається саме через ці портали. Вони є важливим кроком на шляху залучення громадян до участі в міських процесах, але головне, щоб впровадження цих систем та інформування громади не було єдиним сценарієм громадської участі.

Яскравим прикладом впровадження консультативних методів взаємодії з громадськістю є Грузія, де активне залучення громадян до процесу ухвалення екологічних рішень стало ключовим фактором у формуванні нових принципів управління природними ресурсами. Громадські слухання, які проводяться на всіх етапах розробки проєктів, дозволяють залучати думки та пропозиції з боку населення, що, в свою чергу, сприяє підвищенню прозорості та легітимності ухвалених рішень [16]. Хоч в практиці Грузії були прогалини, як наприклад: можливість «обійти» обов'язкове інформування громадян та проведення громадських слухань через підписання меморандумів, які вважалися комерційною таємницею, але саме негативна реакція громадянського суспільства на такі проєкти стала поштовхом до створення нових законодавчих актів, що передбачають

відповідальність за відповідні махінації. У Данії процедура публічних консультацій регулюється не законом, а національними традиціями та роз'ясненнями міністерства юстиції щодо якості регулювання стандартів підготовки проектів нормативно-правових актів [17]. Для доступності та систематизації результатів консультацій, владою було впроваджено окремий сайт. У Франції з 2021 року існує національна консультативна асамблея, яка має можливість залучати громадян для міні-обговорень, на основі яких приймаються відповідні закони, як наприклад внесення змін у законодавство стосовно паліативної допомоги. В Україні публічні консультації були обов'язковими лише для центральних органів виконавчої влади. Проте в червні 2024, було прийнято закон Про публічні консультації з метою упорядкування залучення заінтересованих сторін до участі у прийнятті рішень шляхом проведення публічних консультацій на всіх етапах постановки проблеми, розроблення, формування та реалізації державної політики, вирішення [18].

Участь громадських організацій у процесах планування і реалізації міських програм стає поширеною практикою в багатьох європейських містах. Наприклад, у Фінляндії державна політика з розвитку міст активно впроваджує концепцію «спільного планування», що передбачає співпрацю з громадськістю та бізнесом на всіх етапах проектування. У Барселоні, практикують моделі участі, які залучають громаду в обговорення планів розвитку міст і використання бюджетів. Так, ініціативи щодо «громадського бюджету» дозволяють жителям пропонувати проекти для фінансування з міського бюджету, таким чином, громадяни стають учасниками процесів планування і реалізації, що забезпечує більшу легітимність рішень. В Україні участь громадян у бюджетуванні також впроваджена у вигляді «бюджету участі». Проте за умов повномасштабного вторгнення, реалізація проекту втратила оберти, у деяких містах, зокрема Львові, Дніпрі та Ужгороді на період дії воєнного стану припинили фінансувати проекти бюджету участі. У інших містах, змінився характер самих проектів що пропонувалися громадськістю. Якщо раніше, мешканці пропонували проекти з покращення благоустрою, або культури, на даний момент, більшість спрямовані на підтримку потреб збройних сил, підтримки ВПО, або ж пов'язані з цивільним захистом [20].

Вплив громадянського суспільства простежується також на рівні антикорупційних заходів, як це видно в багатьох містах України, де громадські організації здійснюють контроль за прозорістю місцевих бюджетів і проектів. Це важливо, адже ефективні механізми контролю з боку громадськості значно зменшують корупційні ризики. Саме завдяки громадській організації Transparency International Ukraine було створено проект DOZORRO з метою контролю держзакупівель.

Громадянське суспільство є фундаментальною складовою демократичної держави, що забезпечує активну участь громадян у суспільному житті та впливає на формування державної політики. Воно відіграє ключову роль у міському управлінні, забезпечуючи прозорість, підзвітність і широку громадську участь. Його значення визнається як на міжнародному, так і на національному рівні, що підтверджується правовими документами ЄС та України. Світовий досвід демонструє різноманітні механізми залучення громадськості, включаючи електронне врядування, громадські консультації, спільне планування та бюджетування. Успішні приклади Естонії, Грузії, Данії, Франції, Фінляндії та Іспанії свідчать про ефективність інтеграції громадян у процеси прийняття рішень.

В Україні також активно розвиваються цифрові сервіси, такі як «Дія» та «DREAM», що сприяють залученню громадян до управлінських процесів. Попри труднощі, зумовлені повномасштабним вторгненням, інструменти громадської участі, як-от «бюджет участі» та антикорупційні ініціативи, продовжують відігравати важливу роль. Таким чином, участь громадянського суспільства у міському управлінні є не лише невід'ємною складовою демократичних процесів, а й потужним механізмом для підвищення ефективності та справедливості управлінських рішень.

1.3 Методологічні підходи до оцінювання впливу громадянського суспільства на розвиток міст

Для оцінювання впливу громадянського суспільства на розвиток міст можна застосувати різноманітні методологічні підходи, які з урахуванням контексту забезпечують більш глибоке розуміння цього важливого феномена. Громадянське суспільство впливає на управлінські процеси через різноманітні механізми, що потребує системного підходу в оцінюванні його ролі. Вплив будь-яких явищ на внутрішньополітичні процеси можливо оцінити з точки зору соціального, економічного, просторового та інституційного розвитку. Найкращий результат досягається при їх комплексному використанні, що дає змогу отримати об'єктивні дані.

Соціологічний підхід оцінювання впливу громадянського суспільства на розвиток міст орієнтований на розуміння того, як громадяни сприймають зміни в місті, як формується їхня участь у прийнятті рішень і як оцінюється вплив громадянських ініціатив на якість життя. Методологія цього підходу включає в себе соціальні опитування, фокус-групи, а також інтерв'ю. Також для оцінки можна використовувати аналіз медіа, за умов відсутності можливості проведення інших методів, або у комбінації з ними. Цей підхід дозволяє отримати як кількісні, так і якісні дані. Наприклад, опитування можуть показати загальні тенденції та рівень задоволеності, тоді як фокус-групи та інтерв'ю розкривають глибші мотиви та специфічні проблеми. Емпіричні соціологічні дослідження відносяться до основних інструментів, які використовують спеціалісти при оцінці проектів, програм чи політик. А комплексний підхід сприяє більш обґрунтованим рекомендаціям для місцевих влад щодо підвищення ефективності взаємодії з громадянським суспільством [26].

Економічний підхід зосереджується на кількісному вимірюванні економічних ефектів, спричинених діяльністю громадських ініціатив, та включає аналіз як прямого, так і непрямого впливу на містобудівний процес.

Використовуючи традиційні фінансові показники: дохід з інвестицій (ROI – Return on Investment), дохід з активів (ROA – Return on Assets), можливо оцінити показник окупності інвестицій в соціальні програми, показник процесу реалізації соціальних програм [28]. Ці показники допомагають зіставити ефект від реалізації тих чи інших програм з витратами на них. Не завжди фінансування соціальної сфери, або громадських ініціатив розуміє під собою прибуток, тому економічну оцінку важливо виконувати разом із соціальною. Аналіз мультиплікаторного ефекту дозволяє оцінити, як початкові інвестиції в громадські ініціативи спричиняють вторинний економічний ефект - наприклад, стимулюють розвиток малого бізнесу, підвищують вартість нерухомості або створюють додаткові робочі місця. Діяльність інститутів громадянського суспільства залежить не лише від фінансування державою, або місцевою владою, адже різноманітні громадські організації залучають й міжнародних донорів, тому оцінити економічний ефект можливо й через кількісну оцінку фінансових потоків залучених громадськими організаціями у місцевий бюджет.

Використовуючи просторовий підхід необхідно оцінювати вплив конкретних громадських ініціатив на міське планування, просторову організацію міста, або ж архітектуру. Для цього існує PGIS - географічна інформаційна система громадської участі, вона спрямована на розширення можливостей громади за допомогою вимірюваних, орієнтованих на попит, зручних та інтегрованих застосувань геопросторових технологій [30]. Також просторову оцінку можливо провести через аналіз поведінкових патернів до та після реалізації проекту, або впродовж цього життєвого циклу. Просторовий підхід до оцінювання впливу громадянського суспільства на розвиток міст забезпечує комплексне розуміння того, як громадські ініціативи впливають на міський ландшафт, екологічну ситуацію та соціальну взаємодію мешканців. Завдяки використанню сучасних інструментів геоаналізу та оцінки якості публічних просторів, цей підхід дозволяє не лише визначити ефективність проведених заходів, а й сформулювати стратегії для подальшого стійкого розвитку міст.

Вплив громадянського суспільства на систему управління можливо оцінити завдяки інституційному підході, який базується на порівняльному аналізі нормативно-правових актів, моніторингу безпосередньої участі громадських організацій в процесах прийняття рішень, а також у вимірюванні громадської участі. Дослідження чинного законодавства, регламентуючого участь громадянського суспільства в управлінні містом, а також аналіз політик і процедур, які забезпечують або, навпаки, обмежують залучення громадських організацій дає розуміння наскільки держава зацікавлена в розвитку громадянського суспільства. Інституційний підхід дає змогу системно оцінити роль законодавчих, організаційних та партнерських структур у формуванні міського простору. Важливо зазначити й той факт, що інституційний підхід розуміє під собою не лише аналіз, а й вплив на інституції, адже в інституційному середовищі (правовому полі), в котрому відбуваються соціально-економічні процеси між суб'єктами, є місце для зворотного впливу агентів на саме середовище [32]. Такий підхід є критичним для створення відкритих, прозорих і ефективних систем управління, що відповідають сучасним вимогам та сприяють сталому розвитку міст [31].

Оцінка впливу громадянського суспільства на розвиток міст є основою для забезпечення ефективного, прозорого та інклюзивного міського управління. А також для оновлення нормативно-правової бази, визначення слабких та сильних сторін громадянського суспільства, та окремих проєктів ініційованих його інституціями. Саме оцінка впливу є надійним джерелом для обґрунтування подальших рішень, стосовно розподілу бюджетних коштів, або інших способів спонукання діяльності інституцій. Для цього необхідно проводити ґрунтовні дослідження громадянського суспільства: теоретичні, які мають вираження у проведенні чіткої диференціації різних сфер соціального життя і визначення специфіки громадянського суспільства як особливої сфери, яка характеризується власними принципами і закономірностями, і практичні - вивчення фактичних і бажаних шляхів взаємодії і дослідження шляхів і наслідків взаємопроникнення громадянських і негромадянських сфер суспільного життя [25].

Громадянське суспільство має багатовікову історію, що простежується від античних філософів до сучасних теоретичних концепцій. Воно визначається як автономна, але взаємодіюча сфера, що виступає своєрідним посередником між індивідом, сім'єю та державою. Філософські позиції Аристотеля, Гегеля, Цицерона та інших підкреслюють, що участь громадян у спільному житті є запорукою розвитку держави, а різноманіття думок та інтересів сприяє формуванню динамічного суспільства. Це складна та багатогранна система, що охоплює різноманітні соціальні інститути та відносини, які функціонують незалежно від держави та характеризуються горизонтальними зв'язками. Структура громадянського суспільства включає громадські організації, професійні спілки, релігійні об'єднання, засоби масової інформації та інші форми об'єднань, створені для задоволення потреб та інтересів громадян. Основною метою громадянського суспільства є забезпечення умов для реалізації прав і свобод особистості, сприяння соціальній активності та контролю за діяльністю державних інституцій. Громадянське суспільство виступає ключовим чинником у процесах міського управління та забезпечує механізми контролю, сприяє прозорості та підзвітності, а також стимулює участь громадян у прийнятті рішень. Досвід країн Європи, а також українські приклади свідчать про те, що різні форми залучення громадськості сприяють формуванню демократичного, відкритого та ефективного управління містами. Оцінка впливу громадянського суспільства на розвиток міст вимагає застосування комплексних методологій. Кожен з підходів дозволяє отримати як кількісні, так і якісні дані щодо сприйняття змін мешканцями, оцінити фінансові та мультиплікаторні ефекти, проаналізувати зміни в міському ландшафті та екології, та дослідити взаємодію громадськості з державними структурами. Лише комплексне використання різних методів дозволяє сформувати об'єктивну картину впливу та розробити ефективні рекомендації для подальшого розвитку. Розуміння поняття, структури та ролі громадянського суспільства, а також застосування комплексних методологічних підходів до його оцінювання, є критично важливими для створення ефективного, прозорого та інклюзивного міського управління, що відповідає викликам сучасності.

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ УЧАСТІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ВІДБУДОВІ МІСТА БУЧА

2.1 Соціально-економічна характеристика міста Буча після деокупації

Місто Буча, розташоване в Київській області, та є адміністративним центром Бучанської територіальної громади, до якої входить 14 населених пунктів. Фактичне населення громади на момент 1 січня 2022 року становило 75 282 особи, а населення самого міста – 53 190 осіб [33]. Бучанська міська територіально громада розвивала свій економічний потенціал спираючись на деревообробну, приладобудівну та переробну промисловості, а також торгівельні підприємства, будівельні і транспортні організації. Станом на вересень 2021 року, у міській територіальній громаді було зареєстровано 4256 ФОП та 2193 юридичні особи [35]. Міська влада проявляла свою зацікавленість у підтримці та розвитку малого та середнього бізнесів, проводячи заходи з підтримки місцевих товаровиробників, або ж надаючи в оренду приміщення та землі на умовах конкурсу.

Плановий бюджет Бучанської міської територіальної громади на 2021 складав: 1 069 342 491,40 грн за доходами, та 1 145 928 942,11 грн. за видатками, та були виконані у обсязі 104,56% та 88,8% відповідно [34]. Показники виконання бюджету значно зросли з моменту утворення територіальної громади. А наявність фінансових ресурсів є поштовхом для реалізації проєктів різного спрямування, як соціальних, так і інфраструктурних, а також всебічного розвитку громади.

Загалом, до лютого 2022 року Буча була одним із найбільш перспективних міст Київської області. Завдяки близькому розташуванню до Києва, місто активно розвивалося як передмістя з комфортними житловими комплексами, сучасною інфраструктурою та динамічним бізнес-середовищем. А також, як плацдарм для торгівельно-економічного розвитку, завдяки зручному територіальному розміщенню.

З початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну Бучанська територіальна громада та безпосередньо місто Буча зазнали значних збитків, адже знаходились в епіцентрі подій. Бучанська територіальна громада перебувала в окупації 36 днів. Внаслідок окупації загинуло 554 мирних жителів територіальної громади, серед яких 381 безпосередньо у місті Буча. У місті на момент деокупації залишилось 3700 осіб (6,96% від населення на 01.01.2022), а на 01.07.2022 населення Бучі оцінювалося в 23233 особи (43,68% від населення на 01.01.2022). Загалом, в територіальній громаді зазнало збитків близько 45% населення. Оцінкою збитків міста та громади займалися неурядові організації – аналітичний центр KSE Institute, використовуючи інформацію зібрану Rebuildua.

Активні бойові дії призвели до руйнування житлових та промислових об'єктів, включаючи обладнання, склади, виробничі лінії, комунікації та транспорт. Крім того, території підприємств та житлових будинків були заміновані, а товарно-матеріальні цінності розкрадені. Загальна кількість пошкоджених будівель у громаді за оцінками сягала 3000 (серед них 2514 у м. Буча), враховуючи загальну кількість: 31 949 (20254 у м. Буча), це приблизно 9,4%(12,41% безпосередньо у м. Буча). Більша частина пошкоджених будівель у громаді – житлова інфраструктура, а саме: приватні житлові будинки – 2210, та багатоквартирні будинки – 336. А загальна кількість пошкоджених нежитлових будівель становить 399., що зображує рисунок 2.1.

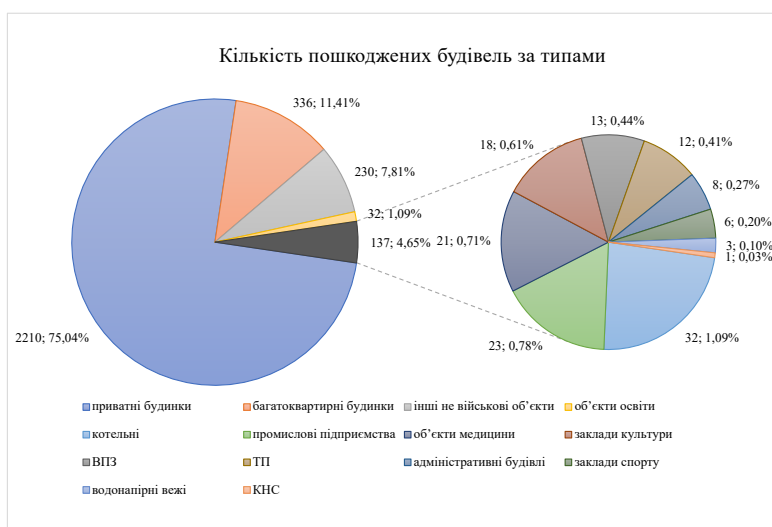

Рисунок 2.1 - Кількість пошкоджених будівель у Бучанській ТГ

Джерело: розроблено автором на основі [36]

Аналізуючи теплову карту руйнувань міста Буча, важливо зазначити, що найбільшій кількості руйнувань місто зазнало у його південно-східній частині, проте велика кількість пошкоджених будівель є і у північній і у центральній частині міста, що зображено на рисунку 2.2.

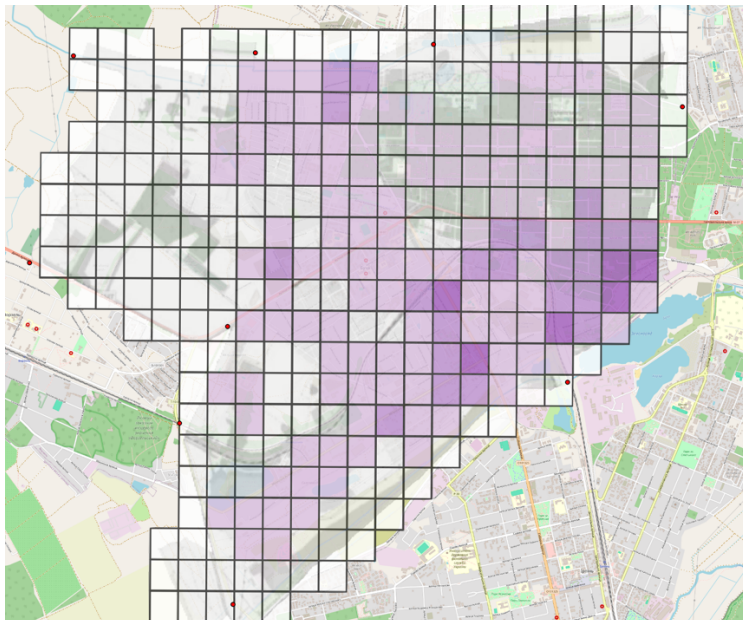

Рисунок 2.2 - Теплова карта руйнувань міста Буча

Джерело: адаптовано автором на основі даних [37] за допомогою відкритої ГІС — QGIS"

Вулиці, що зазнали найбільших руйнувань відносно кількості будівель на них: вул. Вокзальна (36%), вул. Мрії (20%), вул. Києво-Мироцька (13%), вул. Тарасівська (13%), та вул. Шевченка (12%), їх проілюстровано на рисунку 2.3.

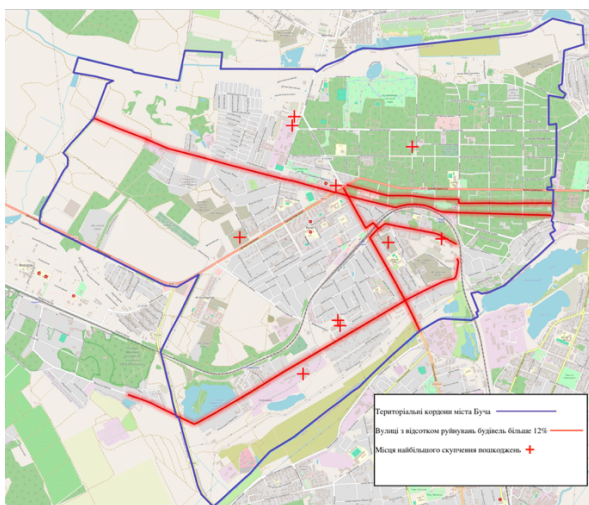

Рисунок 2.3 - Вулиці з найбільшим % пошкоджень та місця скупчення найбільших руйнувань міста Буча

Джерело: розроблено автором на основі [37] за допомогою відкритої ГІС — QGIS

Оцінюючи прямі грошові збитки завдані громаді, загальна сума сягає 254,5 млн дол., а для самого місті Бучі – 192,02 млн дол., найбільша частка збитків також припадає на житлову забудову, що показано на рисунку 2.4. Непрямі втрати громади оцінюють у 661 млн дол.

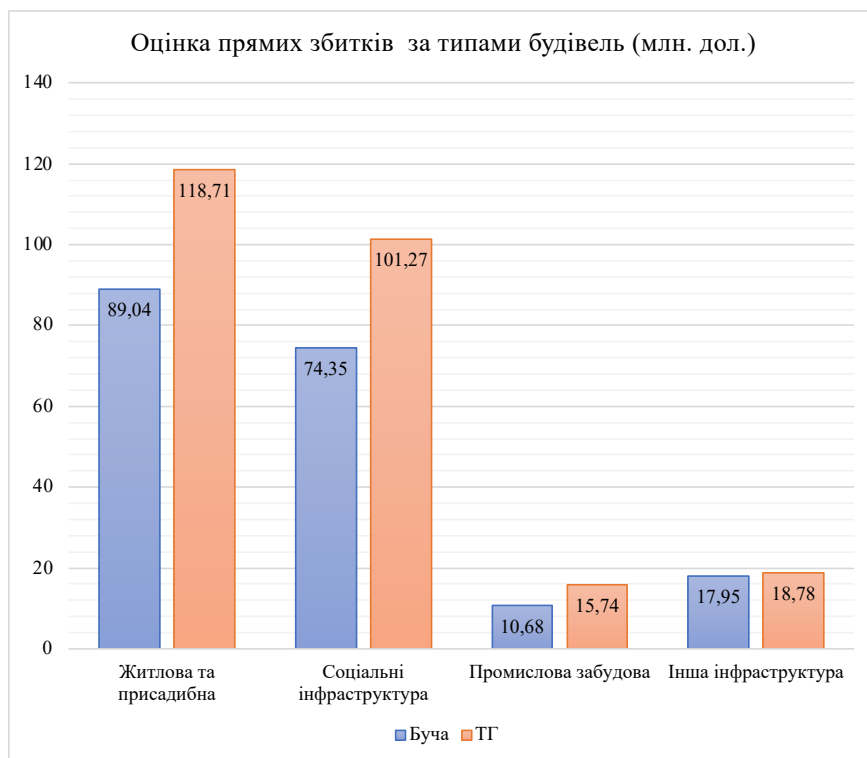

Рисунок 2.4 - Оцінка вартості збитків нанесених ТГ за типами будівель

Джерело: розроблено автором на основі [37]

Як наслідок воєнних дій, територіальна громада зіштовхнулася з проблемами, в економічній сфері, зокрема через часткове або повне припинення функціонування ключових підприємств, що спричинило стрімке зростання рівня безробіття, а також призвело до різкого скорочення надходжень до місцевого бюджету. Втрати бюджету громади в 2022 році сягали 16,6% від прогнозованого бюджету за рік. Виконання бюджету територіальної громади за 2022 рік склало 83,3% за доходами, та 78,8% за видатками, що ілюструє рисунок 2.5.

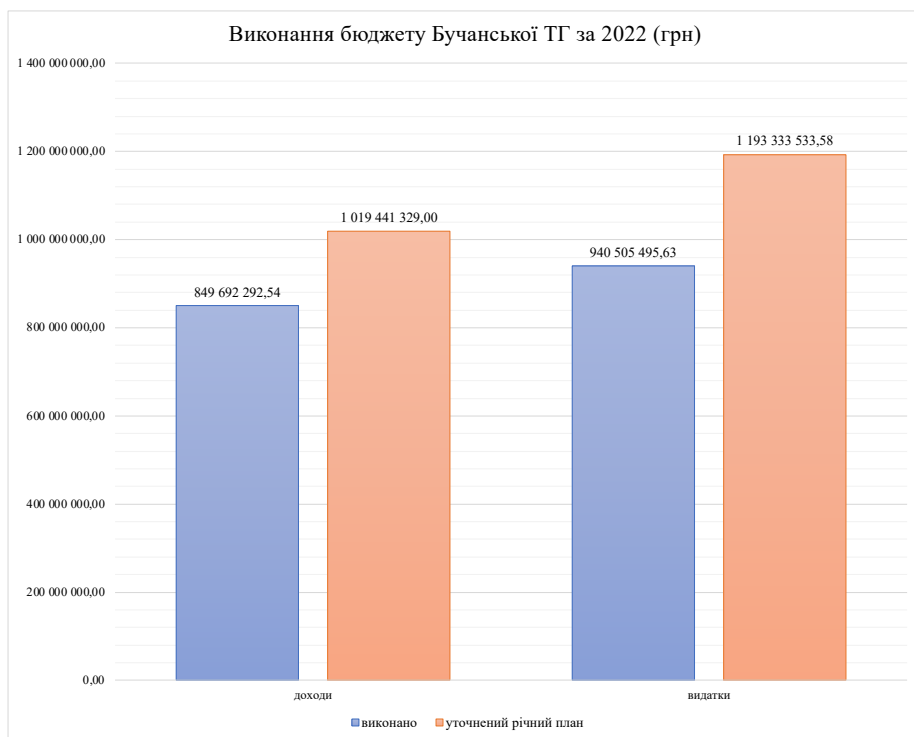

Рисунок 2.5 - Виконання бюджету Бучанської ТГ за 2022 р.

Джерело: розроблено автором на основі [34].

Відновлення міста після окупації стало основним напрямком роботи місцевої влади. Одним з перших кроків міської влади стала розробка програми «VDOMA KRASHCHЕ», основною метою якої є систематизація заходів з відновлення та розвитку громади. В рамках цієї програми передбачено комплексне відновлення критичної інфраструктури, житлового фонду та соціальних об'єктів, що зазнали руйнувань під час окупації. Пріоритетними напрямками стали ремонт доріг, відновлення водо- та електропостачання, а також модернізація закладів освіти й охорони здоров'я. Особливу увагу приділено підтримці місцевого бізнесу та створенню нових робочих місць, що сприятиме економічному відродженню громади. Крім того, у межах програми запропоновано ініціативи з психологічної та соціальної реабілітації мешканців, зокрема дітей та ветеранів.

Через 6 місяців після деокупації територіальної громади, кількість населення складала орієнтовно 53 тис. осіб, тобто 70% від загальної кількості населення на початок 2022 року, враховуючи збільшення кількості внутрішньо перемішених осіб на 45% від кількості до повномасштабного вторгнення. На момент 01.01.2025, орієнтовна кількість реального населення міста Буча складає 57721 особи (на 8,5%

більше ніж на початок 2022 року), а орієнтовна кількість осіб що проживають в територіальній громаді сягає 81459 осіб (+8,2% відносно 01.01.2022) [75]. На 01.01.2023 серед 427 суб'єктів малого і середнього підприємництва, що зазнали значних втрат, відновили свою діяльність 89,46%, а загальна кількість зареєстрованих у громаді фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб у громаді зросла до 4440 та 2295, відповідно [38]. На 01.01.2025, кількість фізичних та юридичних осіб зросла відносно аналогічного періоду в 2023 році на 7,9% та 5,6%, відповідно та сягнула кількості 5300 фізичних осіб-підприємців та 2550 юридичних осіб [75].

Протягом 1 року після звільнення громада отримала 600 млн грн від партнерів, як національних, так і міжнародних та змогли повністю, або частково відновити 900 будівель. Станом на кінець 1 півріччя 2024 року, через дообстеження будівель, а також у зв'язку з обстрілами територіальної громади кількість пошкоджень була збільшена до 3294 будівель житлового фонду та 442 нежитлових об'єктів. Проте на 62,77% пошкоджених об'єктів змогли здійснити відновлювальні роботи [39]. Протягом 2023 року на відбудову було спрямовано 731,5 млн грн з бюджетів різних рівнів, в тому числі близько 380 млн грн з місцевого бюджету. Всього за 2022-2023 роки на відбудову було залучено понад 1,1 млрд грн з бюджетів різних рівнів [40].

Бюджет територіальної громади в 2023 році було виконано на 87,91% за доходами (уточнений річний план 1 754 993 245 грн) та 82,97% (1 688 197 011 грн) за видатками, а у 2024 – 85,84% (1 655 318 450 грн) та 78,63% (1 752 176 072 грн), відповідно, що проілюстровано на рисунку А.1 (Додаток А). Загальний профіцит бюджету у 2023 складав: 26 509 384,76 грн, а у 2024 – 31 104 738,03 грн. Уточнений річний план виконання бюджету за доходами на 2025 рік складає 987 750 100 грн, а за видатками – 1 001 250 100 грн, за 2 місяці 2025 року виконання бюджету сягає 19,9% та 11,8% відповідно.

На 15 травня 2025 року, в порталі DREAM, Бучанською громадою було зареєстровано 163 проєктів з відбудови, 34 з яких є повністю профінансованими, а 29 – частково. Спрямованість зареєстрованих проєктів за секторами економіки

проілюстровано на рисунку Б.1, та за потребами на рисунку Б.2, Додатку Б. Загальний бюджет проєктів зареєстрованих в системі складає 18627 млн.грн [54], стан фінансування проєктів проілюстровано на рисунках В.1 та В.2, Додатку В. Реєстрація проєктів з відбудови у системі є важливим етапом в відкритості міської ради. Це допомагає громаді моніторити стан виконання проєктів, а донорам знаходити проєкти що потребують фінансування.

2.2 Взаємодія громадянських ініціатив із місцевою владою та міжнародними організаціями в місті Буча

Важливим фактором у відновленні міста Буча та територіальної громади, є громадянські ініціативи, волонтерські об'єднання, некомерційні організації, благодійні фонди, міжнародні партнери що приєдналися до відновлення інфраструктури міста та підтримки місцевих мешканців. Міська влада ставить на своїй меті відновлення міста, залучення інвестицій у громаду, створення комфортного середовища для мешканців та бізнесу, що є неможливим без активної та плідної взаємодії з інституціями громадянського суспільства. Показуючи свою зацікавленість у співпраці, як з місцевими організаціями, так і з міжнародними партнерами, вони підписують меморандуми та угоди про співпрацю а також, фінансові угоди. Працівники Бучанської міської ради беруть участь у міжнародних заходах, а подають заявки на реалізацію міжнародних проєктів на території громади.

Волонтери почали свою плідну роботу з підтримки громадян ще під час окупації міста, це було природнім поштовхом людей до об'єднання. Активні громадяни займалися розподіленням ресурсів що були в окупованому місті, психологічною підтримкою мешканців та поширенням інформації стосовно «зелених коридорів». Після деокупації волонтерські рухи посилились і отримали підтримку від міжнародної спільноти та міської влади. Громадські організації та

волонтери організовували прибирання зруйнованих будівель, активно долучалися до відновлення житлових будинків, доріг і комунальних об'єктів, та надавали психологічну підтримку мешканцям.

Гуманітарна підтримка населення була спрямована на закриття базових потреб містян у одязі, побутових речах, їжі та воді з перших днів звільнення міста. Фонд Ріната Ахметова передав територіальній громаді продуктові набори, у кількості 1000 штук, це допомогло закрити частину потреб громадян за умов пошкоджених логістичних ланцюгів, що пізніше відзначали представники міської ради. Організація Червоного Хреста України також надавала гуманітарну підтримку мешканцям, а пізніше розпочала свою роботу Бучанська міська районна організація Червоного Хреста та підписала меморандум про співпрацю з Бучанською міською радою [41]. Пізніше, видача гуманітарної допомоги організацією Червоного Хреста відбувалася за підтримки австрійської компанії ARNIKONT, що надала організації два модульних будиночки під гуманітарні потреби.

Для відновлення міста Бучанська міська рада почали залучати організації громадянського суспільства, благодійні фонди та іноземних партнерів. Міжнародні та національні неурядові організації фінансують відновлення комунальної та соціальної інфраструктури міста, займаються відбудовою конкретних об'єктів, або об'єднують їх у масштабні проєкти з відновлення, а також, передають місту необхідну техніку та проводять консультаційні заходи з метою підтримки міста.

Італійська гуманітарна організація Cesvi однією з перших підтримала місто надавши 500 тисяч євро на відбудову міста, з можливістю збільшення суми за підтримки приватних донорів та муніципалітетів, зокрема – Бергамо, з яким опісля було підписано пакт про побратимство. Це не єдиний пакт підписаний місцевою владою після деокупації, адже відповідні документи також підписувалися з містами Кашкайш, Бергиш-Гладбах та Кочев'є в контексті відновлення територіальної громади.

Відбудова однієї з найбільш постраждалих вулиць міста, вулиці Вокзальної відбувалась в рамках проєкту «Вулиця Вокзальна» за сприяння неурядових

організацій Global Empowerment Mission, Howard G. Buffett Foundation, а виконання проєкту на себе взяла громадська організація Фонд «Якість Життя». У межах проєкту було відремонтовано 110 будинків, з яких 12 були повністю зруйновані. Близько 20 будівель потребували капітального ремонту, а в решті було відновлено вікна та дахи. Окрім житлових будинків, відновлено інфраструктуру: електроопори, комунікації та дорожнє покриття. До першої річниці звільнення Бучі вулицю було повністю реконструйовано та відновлено [33]. Планово, проєкт мали завершити за 6 місяців, проте, завдяки міжнародній та національній підтримці, на відновлення пішло менше часу. Цей проєкт демонструє ефективність міжнародної підтримки та є прикладом успішної відбудови постраждалих територій.

Неурядові організації займаються й відновленням конкретних об'єктів. Німецька авіакомпанія Lufthansa, благодійна організація #WeAreAllUkrainians та BGV Charity Fund об'єднали зусилля для відновлення школи мистецтв у Бучі, підписавши відповідну угоду з Бучанською міською радою. Загальне фінансування проєкту становило понад 10 мільйонів гривень [42]. Партнерство складалося з двох етапів, на початок 2023 було відновлено фасад та комунікації будівні, замінено вікна та двері. Другий етап тривав до квітня 2024 під час якого було проведено дії для підвищення інклюзивності школи, ремонт внутрішніх приміщень, декор фасаду та закупівлю інструментів та інвентарю для навчання учнів. Також вони працюють над впровадженням соціальних стипендій для навчання у школі. громадська організація «Народна допомога.Україна» та австрійський благодійний фонд «Volkshilfe Österreich» займалися капітальним ремонтом двох дитячих садків у місті та профінансували ремонт укриттів цивільного захисту [33].

Технічну допомогу місту надавали також і інші благодійні та комерційні організації. У 2022 році благодійні організації з Варшави передали 20 генераторів на потреби міста. У 2025 році Буча отримала два генератори від французької компанії Electriciens sans frontieres, та ще два від Howard G. Buffett Foundation. У 2023 році, благодійний фонд Zero Line Finland підтримав місто передавши 20 «Starlink», та 4 «Eco flow». Також, місту передавали авто для ДСНС від німецьких волонтерів та 50 авто для швидкої допомоги від громадської організації «Ukraine

Focus». Загалом, технічною підтримкою міста займалися організації зі всього світу, а міська рада звітувала про це у соціальних мережах міста, або розміщуючи цю інформацію на сайті. Громадяни самого міста також не залишалися осторонь та організовували збори для купівлі необхідного обладнання для забезпечення діяльності котельнь, шкіл, дитячих садків, або власних будинків. За умов відсутності електропостачання весь бізнес що функціонував на території громади та міг забезпечити себе засобами безперебійного електропостачання функціонував як «Пункти незламності» та надавав допомогу місцевим мешканцям.

Психологічна підтримка громадян ще один важливий аспект відновлення міста для реалізації якого необхідна підтримка влади та громадських організацій. Завдяки спільній роботі міської влади та громадських організацій, таких як ГО «Інститут сталого розвитку громад», що об'єднавши вісім проєктів психологічної підтримки у Бучі змогли відкрити Центр соціальної підтримки «Турбота», який надає психологічну та соціальну допомогу мешканцям. На базі міста, за підтримки міської влади проходили ідеатони та воркшопи, наприклад Unlock Bucha - проєкт ініційований громадською організацією «Інститут сталого розвитку громад» та Празьким центром громадянського суспільства. Захід об'єднав понад 100 активних мешканців Бучанського району та гостей з усієї України для спільного обговорення відбудови та економічного розвитку громади, психологічної підтримки та культурного відродження. Ця громадська організація була номінована на Премію відповідальності Responsibility Award 2024, а також планує продовжувати свою роботу у сфері залучення інвестицій до постраждалих від російської агресії міст. Також, громадські організації міста спрямовують свою роботу на просвітлення молоді та дітей, а також усіх зацікавлених в питаннях розвитку громадянського суспільства, або реалізація їх власних ідей. Для цього ГО «Міст Змін» створила молодіжний простір “На розі змін” у місті де організовує заходи неформальної освіти для дітей що постраждали від війни з метою їх швидкої адаптації.

Беззаперечним є факт вагомого внеску громадських організацій в відбудову міста, проте важливу роль у цьому відіграла зацікавленість місцевої влади у впровадженні та реалізації цих проєктів. Міська влада подаючи заявки на гранти,

проводячи заходи на базі міста, запрошуючи представників міжнародних організацій, змогла привернути увагу до міста та залучити міжнародні інвестиції. Державні установи також проводять заходи для підтримки представників бізнесу, або громадських організацій та зацікавлені у їх розвитку. У 2024 У Бучі відбувся форум на тему «Підприємництво без бар'єрів: діалог держави, бізнесу та громадськості» [43]. Це захід організований Центром підтримки підприємців Дія.Бізнес у Бучі, метою якого було ознайомлення представників бізнесу з умовами працевлаштування ветеранів, внутрішньо переміщених осіб та людей з інвалідністю, а також привернення уваги до відповідних соціальних питань. Також, у стратегії розвитку Бучанської міської об'єднаної територіальної громади передбачено сприяння розвитку громадських організацій та благодійних фондів, які можуть виконувати послуги за програмою соціального замовлення, що підвищує ефективність надання соціальних послуг населенню [44]. Державні установи також підтримують такі організації громадянського суспільства, як ОСББ. До прикладу, Фонд енергоефективності «Віднови ДІМ» передає кошти на відновлення будинків, на основі яких сформовані об'єднання співвласників та які постраждали внаслідок російської агресії.

Відновлення Бучі після деокупації стало зразком злагодженої та багаторівневої взаємодії між різними секторами суспільства. У процесі відбудови ключову роль відіграли громадські організації, волонтерські об'єднання та благодійні фонди, які здійснювали гуманітарну, технічну, психологічну та інфраструктурну підтримку. Міська влада забезпечила належну організацію співпраці з національними та міжнародними донорами, брала участь у грантових програмах, укладала угоди про партнерство та сприяла реалізації проєктів. Це дозволило залучити ресурси для відновлення житлового фонду, об'єктів соціальної інфраструктури, освітніх установ і систем енергозабезпечення.

2.3 Аналіз проблем і викликів, що виникають у процесі реалізації громадських ініціатив у Бучі

Реалізація громадських ініціатив навіть маючи підтримку з боку громадськості може стикатися з великою кількістю викликів, пов'язаних з різними факторами. Правові аспекти, бюрократія, відсутність достатньої кількості фінансування, або підтримки з боку місцевої влади. Це все пригальмовує виконання часто перспективних ініціатив, що направлені на покращення життя суспільства. Навіть ініціативи що вважаються успішними стикалися з тими чи іншими проблемами під час реалізації, піддавались неодноразовій критиці або були вимушені збільшувати терміни виконання.

Найочевиднішою проблемою є брак фінансових ресурсів. З нею навіть стикалися масштабні проєкти, що були вимушені зупинитися, через нестачу коштів на матеріали, оплату праці або оренду. Лише після припинення фінансування з боку Агентства США з міжнародного розвитку (що за період співпраці надало місту допомоги на суму близько 1,7 млн доларів [33]), місто зупинило реалізацію надважливих проєктів, тому громада вимушена шукати нових донорів для створення реабілітаційного центру, проєкту «Розумне місто» та інших. Спостерігається залежність більшості ініціатив від міжнародних та національних донорів та малий відсоток профінансованості громадських ініціатив з боку державної, або місцевої влади. Важливі громадські ініціативи, вимушені збирати благодійні внески, працювати без матеріальної підтримки та власними силами учасників створювати проєкти для того, щоб мати змогу подати проєкт на гранти. Через недостатнє фінансування ініціативи не можуть забезпечити іноді навіть мінімальну оплату праці волонтерам, тому часто ініціативи реалізуються громадянами на волонтерських засадах, що в свою чергу, робить роботу над проєктами не пріоритетною для залучених осіб [45]. Громадська ініціатива Есо Буча займається зеленим відновленням міста, захистом водойм та впровадженням екологічних практик. Хоча проєкт має підтримку місцевих активістів, та грантові

кошти, але обмежене фінансування стримує реалізацію багатьох запланованих заходів. Причиною є те, що отримавши грантові кошти ініціатива може використовувати їх лише за цільовим призначенням на проєкт, що виграв грант. І кожна наступна ініціатива має приймати участь в конкурсі. До того ж, купівля техніки не є останніми витратами на реалізацію проєкту, адже її амортизація, оплата праці відповідних працівників, або ж залучення аналітичних центрів для опрацювання отриманих метрик – дороговартісні процеси, що також потребують фінансування [46]. Для того, щоб отримувати додаткове фінансування громадські проєкти об'єднуються у спільних проєктах. У 2024 році була створена єдина база волонтерських ініціатив, яка об'єднує понад 60 громадських проєктів, спрямованих на підтримку ЗСУ, допомогу переселенцям, відбудову зруйнованих будівель, екологічні ініціативи та інше. Платформа створена з метою інформування громадян про місцеві ініціативи, а також залучення додаткового фінансування з боку фізичних осіб [47].

Бюрократичні проблеми також заторможують реалізацію громадських ініціатив. Для вирішення ключових проблем та активного залучення громадян на рівні регіонів і територіальних громад необхідно не лише прийняття виважених рішень з боку кожного рівня влади, а й ефективна та узгоджена взаємодія між усіма учасниками цього процесу. Всі складові управління мають діяти у напрямку досягнення спільних цілей. З бюрократичним навантаженням стикаються органи місцевого самоврядування, обумовленим численними запитами та звітами від обласних і районних військових адміністрацій. Багато з цих вимог дублюються, що суттєво уповільнює процес прийняття рішень і знижує загальну ефективність роботи. Замість виконання пріоритетних завдань, працівники вимушені витрачати час і ресурси на формальні процедури [48]. На рівні громадських ініціатив ця проблема посилюється через брак кваліфікованих кадрів. Громадські організації не можуть дозволити собі наймати фахівців, таких як проєктні менеджери чи спеціалісти з грантової діяльності, особливо тих, хто володіє англійською мовою, що є ключовим чинником для співпраці з міжнародними партнерами. Активісти зазначають, що процес погодження проєктів з органами місцевого самоврядування

часто є тривалим і непрозорим. Це може включати затримки у розгляді заявок, відсутність чітких критеріїв оцінки та недостатню комунікацію між владою та громадськими організаціями.

Виклики в реалізації проєктів, що пов'язані з правовими аспектами насаперед викликані відмінностями національних законодавств України та країн-донорів. Міжнародну фінансову підтримку часто можуть отримати не всі громадські ініціативи, а лише ті, які фактично мають фінансові ресурси на регулювання юридичних питань співпраці. Місцеві ініціативи іноді не можуть реалізовуватись, адже для міжнародних донорів це завжди більший ризик, ніж співпраця з організаціям громадянського суспільства, що діють на національному рівні [53]. Велика частина міжнародних структур зосереджуються на співпраці з обмеженим колом неурядових організацій, які вже мають досвід і ресурси для дотримання формальних вимог. Окрім здатності забезпечувати фінансову звітність, донори також прагнуть бути впевненими у принциповості та надійності своїх партнерів [50]. Також, процес державної реєстрації громадських об'єднань в Україні, є складним та тривалим. Вимоги до установчих документів, необхідність дотримання численних процедур та відсутність єдиного підходу до реєстрації ускладнюють створення нових організацій. Багато активістів та членів громадських організацій не мають достатньої правової підготовки для ефективного ведення діяльності в межах чинного законодавства. Крім того, після реєстрації організації стикаються з необхідністю дотримання податкового та фінансового законодавства, що потребує додаткових ресурсів та експертизи. Звісно, пояснити це можна тим, що утворення нових громадських організацій не завжди є достатньо обґрунтованим, адже іноді для реалізації певних ініціатив достатньо направити сили в вже існуючу організацію. Проте правові аспекти все ж залишаються складними для громадських організацій та потребують додаткових витрат.

Однією з найвагоміших проблем у реалізації проєктів в Україні є корупційна складова. При реалізації громадських ініціатив це явище не настільки поширене, як у державному секторі, проте наявне. Проєкт, який вважається успішним – «Вулиця Вокзальна», підозрювався в корупційному скандалі, у зв'язку з тим, що часткове

виконання робіт на 200 млн. грн. було передане без тендеру компанії, що не мала досвіду в подібних проєктах. Побудова школи у місті Буча за ініціативи інфраструктурного фонду BaltCa, мала закінчитися у 2025, але через корупційний скандал компанії Nullus, яка мала відповідати за реалізацію проєкту, його припинено [51]. Загалом, корупційна складова реалізації проєктів пов'язана з їх вартістю. Проєкти з відбудови є багатомільйонними, а відсутність ефективного моніторингу та аудиту дає змогу частково приховати нецільові витрати. Питання контролю проєктів підіймається як на державному рівні, так і громадськими ініціативами. Однією з таких є Big Recovery Portal, що займається громадським моніторингом проєктів відбудови, в портал на момент 21 квітня 2025 року внесено 6301 об'єкт по всій Україні. Аудит проєктів відбудови також можливо здійснювати через аналіз закупівель, тендерів та умов договорів через сервіс Prozorro. Але все ж, міська влада може оминати проведення тендерів, або проводити тендери за участі всього одного учасника.

Великою проблемою в реалізації ініціатив, що потребують людських ресурсів, є недостатня обізнаність громадян в питаннях громадської участі. Недостатній обмін інформацією між активістами, владою та громадянами ускладнює реалізацію проєктів. Відсутність узгодженості між різними ініціативами призводить до дублювання зусиль та неефективного використання ресурсів. В суспільства складається хибне враження стосовно того, що проєктам необхідні лише кошти, тому велика частина громадської участі закінчується благодійними внесками. Проте, іноді набагато ціннішою була б фізична, або експертна допомога мешканців.

Реалізація громадських ініціатив у місті Буча це складний і багаторівневий процесом, який супроводжується значними перешкодами як зовнішнього, так і внутрішнього характеру. Незважаючи на активність громади та підтримку з боку окремих донорів, системна реалізація ініціатив гальмується через поєднання фінансових, організаційних, кадрових і комунікаційних проблем.

Особливою проблемою є нестабільність фінансового забезпечення - більшість ініціатив залежать від тимчасових грантів чи волонтерської роботи, що

ускладнює довгострокове планування. Бюрократичне навантаження, правова складність, а також обмежений доступ до міжнародного партнерства через комплаєнс-вимоги також створюють бар'єри для ефективного розвитку громадських проєктів. Крім того, відсутність належної взаємодії з місцевою владою, дефіцит фахівців та низький рівень інформованості населення про шляхи залучення до громадської діяльності знижують ефективність ініціатив і зменшують мотивацію учасників. У деяких випадках ситуація ускладнюється корупційними проявами, що підривають довіру до проєктів і знецінюють зусилля активістів.

Роль громадянського суспільства у відбудові Бучі після окупації виявилася критично важливою як з точки зору мобілізації ресурсів, так і для збереження соціальної згуртованості. За наявності підтримки місцевої влади та відкритості до співпраці, громадські ініціативи можуть мати суттєвий вплив на відновлення і розвиток територіальної громади. Адже військові дії значно пошкодили інфраструктуру, житлові будівлі та підприємства міста. Відновлення цієї інфраструктури виявилось найбільшим викликом для громади. Аналіз показує, що саме громадські ініціативи стали рушієм відновлення ще до повноцінного залучення державних структур, і залишаються ключовими виконавцями на місцях в сферах забезпечення гуманітарної допомоги, підтримка ВПО, екологічних проєктах. На першому етапі відбудови велику роль зіграли міжнародні донори, але залежність від зовнішнього фінансування обмежує подальший розвиток.

Бюджетні дані вказують, що громада має певні фінансові можливості для реалізації проєктів, проте ці ресурси здебільшого спрямовуються на інфраструктурні потреби. Фінансування громадських ініціатив з місцевого бюджету залишається мінімальним або несистемним, що змушує громадські організації шукати підтримки виключно серед міжнародних донорів або через об'єднання у колективні проєкти. Водночас, незважаючи на численні приклади конструктивної взаємодії з міжнародними партнерами та успішну реалізацію окремих проєктів, процес залишається фрагментованим і залежним від нестабільних зовнішніх джерел фінансування. На практиці ініціативи зіштовхуються з проблемами: правової невизначеності, кадрової нестачі,

складності звітності, а також низького рівня правової грамотності учасників процесу.

Крім суто технічних і адміністративних труднощів, існує ще одна важлива площина - комунікаційна. У розділі наголошується, що взаємодія між владою, громадою і активістами часто є односторонньою, а результати публічних обговорень або не реалізуються, або не комунікуються належним чином. Це спричиняє зниження довіри до процесу та відчуття байдужості з боку громади. Особливої уваги заслуговують проблеми прозорості та нагляду: у низці випадків йдеться про порушення процедур, зокрема, в частині публічних закупівель, що ставить під сумнів ефективність реалізації навіть добре профінансованих проєктів.

Таким чином, участь громадянського суспільства у відбудові Бучі має суттєвий потенціал, але потребує комплексної підтримки - як з боку влади, так і з боку міжнародних структур. Необхідно створювати механізми, які дозволять інституціоналізувати успішні практики, зменшити адміністративний тиск, та підвищити рівень правової і громадянської культури.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОСИЛЕННЯ ВПЛИВУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК БУЧІ

3.1 Концептуальні засади ефективної співпраці громадянського суспільства та місцевої влади у процесах відновлення

Ефективна співпраця інституцій громадянського суспільства та місцевої влади є основою демократичного суспільства в цілому, та невід’ємною складовою сталого відновлення. Сучасні реалії вимагають тісної взаємодії державних інституцій з громадськими організаціями, з метою соціально-економічного та інфраструктурного відновлення. Перш за все, тому, що в центрі відновлення стоїть людина, та її інтереси. Залученість інститутів громадянського суспільства до більшості сфер життя населення та гнучкість реакцій на зміну суспільних потреб дає змогу найбільш ефективно задовільнити інтереси населення. Законодавчо передбаченим є стратегічний напрямок, що фокусується на забезпеченні ефективних процедур громадської участі на всіх рівнях. Громадяни можуть реалізовувати своє право на участь місцевому самоврядуванні, брати участь в виборах та референдумах. Громадські слухання, петиції, консультації, громадська експертиза та інші інструменти участі є важливими у формуванні ефективної співпраці за умов, якщо ними можуть результативно скористатися громадяни [57]. Засадами ефективної участі інститутів громадянського суспільства в цілому є виконання стратегічних завдань що пов’язані з цим напрямком та надання можливостей отримувати результат від користування інструментами участі.

Інституалізація громадської участі, впровадження єдиних стандартів і чітких процедур проведення публічних консультацій органами державної влади та місцевого самоврядування на всіх етапах формування і реалізації державної політики як на національному, так і на регіональному рівнях. Врегулювання гарантій свободи мирних зібрань та закріплення механізму реалізації народного

волевиявлення через місцеві референдуми є важливими законодавчими засадами що надають ясність у процедурах проведення заходів для подальшої ефективної співпраці та мають бути не ситуативними, а постійними елементами управлінського циклу. Зміцнення інструментів участі жителів громад у вирішенні питань місцевого значення шляхом розширення можливостей участі, вдосконалення процедур внесення місцевих ініціатив та подання звернень, забезпечення відкритості засідань рад і комісій, а також конкретизація термінів та форм публічних звітів є передумовами ефективної співпраці, котрі необхідно реалізовувати на місцях і впроваджувати за безпосередньої участі громадянського суспільства для можливостей внесення коректив на етапах впровадження [66].

Важливою складовою відновлення є покращення всіх сфер життєдіяльності громади, а її реалізація є неможливою за відсутності участі громадськості в прийнятті управлінських рішень. Максимальна залученість усіх громадян до кожного з етапів розробки, впровадження та реалізації планів відновлення є концептуальною засадою ефективної співпраці. На основі цього, формуються й усі інші, адже за умов відсутності систематичної участі громади у прийнятті рішень, втрачається сенс прозорості та підзвітності їх виконання. Для зацікавленості громадян у реалізації проєктів з відновлення, необхідним є обговорення з громадою стратегічних напрямів, цілей, завдань, запланованих результатів на кожному етапі її розробки та подальшої реалізації [55]. Сутність участі громадян полягає в забезпеченні їх реального впливу, а не в ілюзорних механізмах участі, що обмежуються лише з інформуванням. Це комплексна робота місцевої влади направлена на забезпечення доступу до інформації, проведення роз'яснювальної роботи стосовно можливостей впливу, гарантування неупередженості обговорень та врахування пропозицій внесених громадянами, лише в такому випадку можна вважати участь громадян реальною та ефективною. Демократичні зміни неможливі без активного громадянства спроможного бути ініціатором, а не лише спостерігачем, відповідно завданням місцевої влади для цього, є формування середовища довіри, діалогу та партнерства.

Наступною концептуальною засадою можна визначити принципи відкритості та прозорості, що базуються на взаємній довірі. Це не лише про очікування від влади чесності, а й готовність громадян до конструктивної співпраці. Кожне рішення має супроводжуватися чітким поясненням причин і прогнозованих наслідків. Громадяни мають знати, хто персонально відповідає за реалізацію конкретних проєктів що направлені на відновлення, або розвиток громади і в свою чергу сприймати критику, або обґрунтовану відмову від реалізації проєктів, як конструктивний елемент розвитку. Органи місцевого самоврядування повинні регулярно оприлюднювати необхідну для громадян інформацію, що стосується рішень рад і виконкомів, планів стратегічного розвитку, бюджетів та звітів про їх виконання, а також результати тендерів, закупівель та реалізації проєктів. Відкриті тендери та закупівлі є важливою частиною прозорості, адже інформація про рух капіталу всередині громади, це той інструмент, який може проаналізувати кожен охочий, та є основою довіри громадян до влади. Ефективний моніторинг є важливим напрямком міського розвитку, адже дозволяє відстежувати досягнення цілей проєктів, визначати проблеми на ранніх етапах та покращувати аналіз наступних проєктів. Відкритість системи моніторингу проєктів є основним фактором для забезпечення їх інклюзії та партисипативності, а також надає змогу задовільнити потреби зацікавлених осіб в підзвітності проєктів [58].

Важливою передумовою цього процесу є розвиток спроможності громадського сектору, надання доступу інформації, освітніх програм, ресурсів, консультаційної підтримки, що дозволяє ефективно використовувати надані інструменти моніторингу, та діяти як кваліфіковані спеціалісти у сферах своїх повноважень та формувати рівноправне партнерство з міською владою. Це дає змогу посилити новоутворені громадські організації та надасть їм експертизи у питаннях відбудови, відновлення та міського розвитку. Розвинене громадянське суспільство здатне виступати ініціатором інноваційних рішень та виконавцем складних проєктів. У цьому контексті також набуває особливого значення довгострокова інституційна підтримка організацій громадянського суспільства,

включно з фінансовою сталістю доступом та доступом до розширення кола співпраць.

Розвиток культури участі серед громадян також є важливим елементом ефективної співпраці, що передбачає формування відповідального та всеохопного ставлення до процесів врядування. Часто у процесах прийняття рішень учасниками виступають активні особи, що є зацікавленими особами в певних питаннях, відповідно для цього, щоб забезпечити прозорість та унеможливити фальсифікації репрезентативності вибірки учасників є обов'язковою [67]. При цьому, у процесах відновлення важливим є елемент акцентування уваги на важливості кожного учасника. Це включає усвідомлення громадянами власної ролі у прийнятті рішень, готовність до конструктивного діалогу та взаємодії. Залучення громадян до практичних форматів участі - публічних обговорень, шкільних парламентів, місцевих ініціатив сприяє формуванню цих навичок. Сприйняття участі не як формального обов'язку, а як природного бажання та частини громадянської позиції лягає в основу ефективної взаємодії, а щирість переконань та бажання внести свій вплив у відновлення надає змогу громадянам набути почуття важливості та сформувати звичку до активної громадянської позиції.

Важливою засадою, що визначає успішність співпраці, є принцип координації дій та взаємного підкріплення зусиль. Місцева влада та громадські організації не повинні дублювати функції одне одного, або конкурувати між собою за ресурси – ефективність взаємодії можлива лише за умови чіткого розподілу ролей, обміну інформацією та спільного стратегічного планування. У процесах відновлення і відбудови це має фундаментальне значення, адже не розсіює ресурси через відсутність домовленостей. Це вимагає створення дієвих координаційних механізмів: спільних робочих груп, рад, консультативних органів, що стало б постійно діючими структурами. На цьому етапі також важливо керуватися принципами соціальної справедливості, враховуючи інтереси різних соціальних груп. Рівний доступ до участі, ресурсів та інформації має бути нормою [60]. Таким чином, громадянське суспільство стає не лише партнером, а й адвокатом змін, що забезпечують стає відновлення.

Ключові засади ефективної співпраці:

Інституалізація участі;

Максимальне та систематичне залучення;

Відкритість та прозорість;

Розвиток спроможності учасників;

Розвиток культури участі;

Принцип координації дій та взаємного підкріплення зусиль;

Інклюзивність участі.

Успішне відновлення потребує не лише ресурсів чи стратегій, а передусім - взаємної довіри, усвідомлення спільної відповідальності та партнерської взаємодії між місцевою владою та громадянським суспільством. Ефективна співпраця - це не набір окремих дій, а тривалий процес, що вимагає стійких механізмів участі, глибокої інституційної взаємодії та щоденного вибудовування культури участі. Зміцнення потенціалу громадянського суспільства, прозорість управлінських рішень, відкритий діалог та соціальна справедливість - це не лише концептуальні засади, а й орієнтири, що формують цільну екосистему співпраці. Саме така система дозволяє перейти від формального партнерства до реального впливу та сталих результатів, які відображають інтереси всього суспільства.

3.2 Інструменти залучення громадського суспільства до стратегічного планування розвитку міста

Залучення громади у стратегічне планування підвищує легітимність і якість самого плану, забезпечує відповідність його очікуванням мешканців і сприяє довготривалості ініціатив [61]. Громадська участь сприяє створенню справедливої політики, що відображає реальні потреби та збагачується додатковим досвідом і знаннями, формує базис для міжсекторального діалогу; забезпечує легітимність запропонованого регулювання; зменшує витрати, оскільки сторони можуть робити

свій внесок власними ресурсами; посилює партнерство, приналежність та відповідальність у впровадженні; зміцнює демократію шляхом запобігання конфліктам між різними соціальними групами та між громадськістю та урядом; а також підвищує довіру до державних інституцій [66]. Співпрацюючи з організаціями громадянського суспільства, влада використовує додану цінність, досвід та ресурси учасників організацій, а підтримуючи їх - допомагає покращити потенціал для ефективнішого виконання своїх ролей у розробці політики та наданні послуг [62].

Моделі громадської участі дозволяють побачити різні ступені впливу, що визначені у розділі 1, рис.1.2. Ефективна співпраця громадськості з міською владою передбачає саме партнерство, як оптимальний рівень впливу, що включає в себе елементи усіх попередніх. Для забезпечення партнерських відносин громадянського суспільства та міської влади в стратегічному плануванні, необхідно поєднувати різноманітні інструменти з нижчих рівнів залучення та заохочення безпосередньої участі.

Проведенні інформаційних кампаній, є базовим та найпростішим у реалізації інструментом залучення, хоч сам по собі не вважається дієвим, проте лягає в основу наступних. Проведення масштабних інформаційних заходів, рекламних кампаній, прес-брифінгів, використання соцмереж та залучення локальних ЗМІ, з метою інформування населення про необхідність та можливість участі. Вони допомагають залучити більш широку аудиторію та підвищити загальну обізнаність населення про планові проєкти. Цей інструмент залучення є законодавчо обумовлений законом України «Про доступ до публічної інформації». На етапі інформування з боку міської влади важливим є не лише розмістити інформацію на електронних, або паперових ресурсах, а й зробити її зрозумілою та доступною для громадян.

Консультаційні механізми залучення є більш вагомими, та ефективними як інструмент залучення. Це «точки входу» для громадян представлені у вигляді громадських слухань, робочих груп, фокус-груп, опитувань, обговорювань, або форумів. Законодавчо передбачені інструменти участі на цьому рівні: збори громадян, електронні петиції, громадські слухання, місцеві ініціативи [63].

Проведення консультацій та опитувань спрямованих на визначення очікувань громадян є обов'язковим для підготовчого етапу формування стратегічного плану. Збір пропозицій серед громадян через збори та слухання дозволяє безпосередньо дізнатися думки мешканців. До прикладу, у Бучі проводили прилюдні презентації та громадські слухання під час розробки детального плану території [33] .

Цифрові платформи відкривають нові канали взаємодії через онлайн-сервіси. В Україні функціонують платформи електронної демократії, є системи електронних петицій, громадського бюджету, та системи «OpenCity», для фіксації міських проблем у реальному часі. Завдяки системі e-Dem, було подано загалом 25826 петицій та проведено 3770 консультацій з громадами [64] . Це дає змогу громадянам у письмовому вигляді пропонувати зміни та слідкувати за тим, наскільки їх пропозиції відкликаються іншим громадянам. Цифрові інструменти не лише надають зручний доступ до громадської участі, а й забезпечують широке охоплення учасників (особливо серед молоді), а також забезпечують прозорість самого процесу. Проте важливо зазначити, що електронні петиції все ще є консультаційним рівнем участі.

Інструменти, що передбачають не лише надання, або збір інформації, а безпосередній обмін нею та врахування думки обох сторін відповідають рівню залученості – «діалог». Під час стратегічного планування такими інструментами можна вважати залучення громадян до стратегічних сесій, під час яких громадяни на рівні з владою аналізують проблеми та пропонують методи їх вирішення, а влада в свою чергу надає зворотний зв'язок стосовно тих чи інших пропозицій. До прикладу, проєкт Build Bucha Back Better, залучив громадський сектор до стратегічних сесій де обговорювалися сценарії розвитку міста та пріоритети його відновлення [33] . Також таким інструментом є безпосередня розробка планів у робочих групах з громадянами, та надання їм можливості прямо формулювати пропозиції до покращення. Участь неурядових організацій в робочих групах є обов'язковою умовою стратегічного планування. У таких випадках, зворотний зв'язок є не лише формальним, він є чітким, обґрунтованим та обов'язковим.

Ступінь впливу громадського сектору, який вважається найбільш ефективним – партнерство, він передбачає інструменти, які дозволяють формувати, реалізувати та моніторити виконання рішень. Цей підхід вимагає високого рівня організаційної зрілості з боку обох сторін, а також забезпечення ресурсної та процедурної підтримки цього процесу на всіх етапах. Спільне створення стратегічних документів, укладання меморандумів про співпрацю, делегування певних функцій організаціям громадянського суспільства, а також створення інституціональних майданчиків для спільної роботи це ті інструменти, що дають змогу розвитку партнерських відносин між міською владою та громадськістю. Державно-приватне партнерство, надає змогу неурядовим організаціям впливати на розвиток міст, частково, або повністю покривати ресурсні витрати міста на виконання певних проєктів. До прикладу, у Бучі в 2018 було побудовано станцію знезалізнення води в рамках державно-приватного партнерства [33] . Також, одним з інструментів залучення громадян достратегічного планування на рівні партнерства, можна визначити партисипативний бюджет. Цей механізм дозволяє мешканцям безпосередньо впливати на розподіл частини міського бюджету, подавати проєкти та голосувати за них [66] .

Залучення громадянського суспільства до процесу стратегічного планування розвитку міста є ключовою умовою формування ефективної, справедливої та легітимної політики. Від інформування до партнерства – кожен рівень участі передбачає різний ступінь впливу громади на процес прийняття рішень та різні інструменти залучення, що мають бути інтегрованими відповідно до цілей та етапів планування. Також, усі інструменти залучення мають свої сильні та слабкі сторони на даному етапі їх впровадження в Україні, що проаналізовано на Рисунку 3.1.

SWOT-аналіз інструментів залучення громадськості до стратегічного планування

Рисунок 3.1 - SWOT-аналіз інструментів залучення громадськості до стратегічного планування.

Джерело: розроблено автором.

Кожен з інструментів участі є важливим для стратегічного планування. Інформаційні кампанії, як базові елементи, покликані підвищити рівень обізнаності та закласти основи для подальшого залучення громадськості. Механізми консультацій, такі як громадські слухання або опитування, сприяють збору думок і пропозицій громадян, забезпечуючи тим самим прозорість процесу. Інструменти діалогу, такі як стратегічні сесії та спільні робочі групи, створюють умови, сприятливі для глибшої взаємодії та двостороннього обміну думками. Найвищим рівнем участі є партнерство між громадськістю та владою у створенні, впровадженні та моніторингу стратегічних рішень. Поява цифрових інструментів участі (електронні петиції, партисипативне бюджетування, платформи «e-Dem», «OpenCity») розширює можливості для залучення, особливо серед молоді та зайнятих, забезпечуючи доступність та прозорість. Інституалізація форматів участі через відповідні нормативно-правові акти сприяє сталості участі громади у стратегічних процесах навіть в умовах політичної турбулентності. Отже, систематичне та поступове впровадження різноманітних інструментів участі сприяє формуванню ефективної міської політики, що ґрунтується на принципах демократії, прозорості та довіри.

3.3 Напрями підвищення ефективності реалізації громадських ініціатив: фінансування, організаційні моделі, правові аспекти

Враховуючи те, що місто Буча, перебувало в окупації та зазнало масштабних руйнувань, завданням що стоїть перед міською владою, є не лише відновлення міста, а й його розвиток у всіх аспектах. Роль громадянського суспільства для цього є основоположною. Необхідно не лише відбудувати будівлі, що були пошкоджені, або ж заохотити повернутися у місто, людей що виїхали з нього, а й створити цілісну програму дій, з метою підвищення ефективності реалізації громадських ініціатив. У 2 розділі було виявлено, що успішна реалізація громадських ініціатив у Бучі наразі стримується головним чином нестачею фінансування, фрагментарною організацією діяльності громадських ініціатив, та недостатньо вдосконаленим правовим середовищем. Програма заходів має опиратися на підтримку трьох основних напрямів: фінансово-економічне забезпечення, вдосконалення організаційних моделей та правове поле.

Для вирішення проблеми нестабільності фінансування громадських ініціатив з боку держаної влади та залежності міжнародної допомоги від законодавства інших країн. Необхідно забезпечити сталий і різноманітний механізм фінансування та зменшити їх залежність від окремих грантів. Першим кроком є диверсифікація джерел фінансування, що включатиме в себе відновлення партисипативного бюджетування, для Бучі це не нова практика, проте її відновлення допоможе в реалізації проєктів громадянського суспільства та надасть можливості для підкріплення позитивного досвіду партнерства громадських організацій та міської влади. Загалом, до реалізації партисипативного бюджетування можна включати й міжнародних донорів з яким співпрацює безпосередньо місто, у такому випадку фінансування відбуватиметься не шляхом видатків з місцевого бюджету, а шляхом донорської підтримки проєкту що викрав конкурс. Важливим також залучення різних донорів державних, приватних, міжнародних та вітчизняних до

співфінансування проєктів, в такому випадку громадські проєкти матимуть змогу реалізуватись навіть за умови припинення одного з джерел фінансування.

Другим кроком для вирішення проблем з фінансуванням є розвиток соціального підприємництва та бізнес-моделей. Важливо розуміти, що громадська організація може отримувати прибуток, в тому числі і від реалізації ініціатив, до прикладу за умов участі у тендерах (як учасник тендеру, а не замовник), або ж в цілому вести підприємницьку діяльність, якщо це прописано в статуті організації та відповідає її меті, або допомагає її досягненню. У такому випадку, доходи можуть використовуватися для утримання організації, оплати праці, оренди приміщень, придбання та амортизації основних засобів та не можуть бути розділені між засновниками організації [69]. Слід заохочувати створення ГО-підприємств, що заробляють частину коштів на своє утримання самостійно. Важливими етапами для цього є перш за все інформування та просвітлення вже існуючих громадських організацій в можливостях, методах та інструментах монетизації їх праці, адже думка стосовно того, що «громадська організація» = «неприбуткова організація», панує не лише серед звичайних мешканців, а й серед самих учасників громадських організацій. Наступним етапом можна визначити навчальні програми з фандрайзингу і бізнес-навичок серед учасників громадських організацій, що надало б змогу громадським організаціям набути навичок підприємницької діяльності. Розвиток соціального підприємництва передбачає підтримку місцевих ініціатив місцевими бізнесами, реалізація цього методу може відбуватися шляхом прямого фінансування проєкту, який до вподоби бізнесу, або ж шляхом формування мікрогрантів з можливістю подання проєктів та їх конкурсним відбором. На кшталт, проєкту ЗУРЦ (Західноукраїнський ресурсний центр), що надав 14 мікрогрантів для екологічних проєктів. Впровадження подібної програми у Бучі надасть можливості для посилення локального партнерства між громадянським суспільством, владою та бізнесом, формування культури соціальної відповідальності на рівні міста, а також, для підвищення стійкості ініціатив шляхом зменшення залежності місцевих ініціатив від зовнішньої допомоги.

Наступний крок, який пов'язаний з попереднім, це підвищення спроможності організацій громадянського суспільства, шляхом системної підготовки активістів для часткового зменшення залежності від вузького кола експертів, у тих сферах де це можливо реалізувати. Наприклад, організовуючи тренінги, та консультації фахівців у конкретних сферах, або залучення представників більш впливових громадських організацій як менторів [71]. Також важливим є інформування організацій про можливості залучення студентів проходити стажування та практику на базі громадських організацій, шляхом підписання меморандумів з університетами та наданням інформації необхідної студентам для отримання досвіду. Громадські організації в свою чергу зможуть отримати «свіжий погляд» на проекти, а також налагодити зв'язки з майбутніми спеціалістами у їх сфері. Наявність кваліфікованих спеціалістів забезпечить також економію громадських організацій на оплаті праці запрошених експертів та надасть змогу в подальшому пропонувати експертні послуги іншим організаціям.

Вимірювання запропонованих методів покращення фінансового забезпечення громадських організацій необхідно здійснювати кількісними показниками, до прикладу: кількість профінансованих проектів через партисипативний бюджет (шт.); вартість профінансованих проектів (грн); частка проектів, що фінансуються декількома джерелами (%); кількість залучених донорів (шт.); сума залученого фінансування з недержавних/державних джерел (грн.); кількість громадських організацій зареєстрованих як суб'єкти підприємництва (шт.); частка доходів ГО, отриманих шляхом підприємницької діяльності (%); кількість ГО, що виступають учасниками тендерів (шт.); кількість учасників навчальних програм для ГО (шт.); кількість менторських співпраць з іншими ГО (шт.); частка зовнішніх експертів у проектах ГО (%). Проте також показовими будуть якісні показники, такі як: рівень задоволеності учасників програм підвищення кваліфікації; якість/доступність наявних мікрогрантових програм; відгуки ГО стосовно впроваджених механізмів.

Наступний напрям, який необхідно оптимізувати для підвищення ефективності громадських ініціатив – організаційні моделі. Головним завданням

при внесенні змін у цей напрям є побудова координаційних та міжсекторальних структур, що підвищать синергію ініціатив, зменшать дублювання зусиль та налагодять комунікацію між активістами, владою та мешканцями. Створення координаційних платформ – один з способів вирішення проблеми. Встановлення при міській раді постійно діючої Ради громадських ініціатив, до складу якої увійдуть лідери місцевих неурядових організацій, а також представники бізнесу та влади. Рада має керуватися методом структуризації цілей шляхом виконання конкретних завдань: розробка дорожньої карти розвитку громадського сектору (конкретні, вимірювані, короткострокові та довгострокові цілі), збір пропозицій як від громадян так і від активістів, формування спільних проєктів (з поділом на обов'язки для окремих громадських організацій). Рада має виконувати функцію координатора, виступати як незалежний експерт, проводити моніторинг та підтримку проєктів що реалізуються.

Наступний спосіб оптимізації організаційного забезпечення – вдосконалення та популяризація технологічної платформи для підзвітного управління громадськими проєктами (дашборд на базі DREAM). Станом на сьогодні подібний функціонал вже частково реалізований у системі DREAM, адже вона передбачає можливість внесення, моніторингу та підтримки проєктів, пов'язаних із відбудовою громад представниками неурядових організацій. Втім, цей інструмент не впроваджений у достатній мірі саме у сфері громадських ініціатив: усі проєкти внесені в систему як ті, що ініційовані представниками міської ради, а не безпосередньо представниками ініціативних груп громадян чи громадських організацій. Досвід використання OpenData для влади, продемонстрував свою ефективність, відповідно до цього, їх застосування в громадському секторі за коректної адаптації стане дієвим інструментом для підвищення ефективності управління громадськими проєктами [73], активізації громадської участі, координації ініціатив та раціонального використання ресурсів.

Вимірювання запропонованих методів покращення організаційного забезпечення можливе через кількісні та бінарні показники: наявність постійно діючої ради (так/ні); кількість засідань Ради (шт.); частка проєктів, що отримали

підтримку (%); кількість постійних учасників Ради (шт.); наявність карти розвитку громадського сектору (так/ні); кількість ініціатив, у яких брали участь декілька ГО (шт); наявність публічної платформи для обліку ініціатив (так/ні); частота оновлення даних (кількість оновлень/місяць); кількість звернень (шт.). Якісними показниками пропозиції можна виміряти за індикаторами: рівень задоволеності користувачів платформою; якість розробленої карти розвитку і тд. Запропоновані кроки приведуть до укріплення організаційної структури громадських організацій. Налагодження системи спільної роботи надасть мультиплікаційний ефект: підвищення якості проєктів та швидкості їх виконання.

Метою покращення правових аспектів реалізації громадських ініціатив та громадської участі в цілому, є усунення законодавчих бар'єрів та створення сприятливого правового середовища. Першим кроком є створення «єдиного вікна» для громадських організацій у вигляді електронного кабінету, де можна подати заяву про реєстрацію, або оновлення статутних документів. Передбачити юридичний супровід у вигляді, консультацій, вебінарів або онлайн-підтримки для ініціатив. У випадку, якщо діяльність організації направлена саме на волонтерську діяльність без можливості отримання прибутку, необхідно активізувати роботу з надання статусу «неприбуткова організація», щоб зменшити податкове навантаження на організації, також це дозволить більш широко співпрацювати з міжнародними донорами. Запровадження пільгового оподаткування для соціально важливих установ і надання можливості подавати спрощені звітності. Це допоможе зменшити юридичну вразливість.

Наступний крок – підтримка участі, що передбачає затвердження на рівні громади рішень, що формально описують усі можливі механізми участі, включаючи громадські обговорення, бюджет участі, публічні консультації та інше. Наприклад прийняття «Кодексу прозорості влади» [74], що зобов'язує владу своєчасно оприлюднювати інформацію про підтримку ініціатив, або ж причини відмови у їх підтримці, а також гарантує участь громадських рад у прийнятті управлінських рішень.

Впровадження антикорупційних механізмів – важливий інструмент покращення ефективності реалізації громадських проєктів. Введення обов’язкових аудитів ініціатив, громадські наглядові ради при великих проєктах, а також етичні кодекси для держслужбовців. Важливим є також контроль проведення тендерів при виборі постачальників та підрядників для громадських проєктів, що фінансуються за рахунок державного бюджету, або завдяки благодійним внескам, та притягнення осіб відповідальних за проєкт до адміністративної, або кримінальної відповідальності за неучасть, або фальсифікацію тендерів. Також, дослідження показують, що активна участь громадськості у реалізації ініціатив на 20% зменшує корупційні ризики [73]. Таким чином, забезпечення реалізації пропозицій по вирішенню попередніх проблем має вплив і на цю проблему.

Оцінювання запропонованих механізмів може реалізовуватися кількісними і абсолютними показниками: кількість зареєстрованих ГО через «єдине вікно» (шт.); час обробки звернення (год.); частка заяв, поданих онлайн/офлайн (%); кількість ГО зі статусом неприбуткових (шт.); кількість громадських слухань (шт.); кількість проведених аудитів (шт.); кількість тендерів, проведених для проєктів громадських організацій (шт.), частка проєктів реалізованих за дотримання етичного кодексу (%). Також, доцільно використовувати якісні і бінарні показники, для визначення: рівня сприяння корупції; довіри громадян до участі у місцевому самоврядуванні, рівня задоволеності послугами, що надаються «єдиним вікном». Впровадження цих механізмів та якісна оцінка їх результату спростить запуск та супровід ініціатив, зменшивши бюрократичне навантаження на них та стимулюватиме громадську участь шляхом усунення ключових правових, процедурних та інституційних бар’єрів.

Для реалізації запропонованих механізмів підвищення ефективності ініціатив необхідно керуватися загальним планом, що складається з поетапних заходів, які описані в Таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Програма заходів спрямованих на реалізацію пропозицій

	Термін	Конкретні заходи
Ініціація	1-3 місяць	Провести установчий форум громадських ініціатив для формалізації Ради громадських ініціатив, затвердження «Дорожньої карти» цілей (SMART-підхід) і розробки положень про конкурс ініціатив.
Розробка механізмів	3-6 місяць	Створити електронні сервіси (кабінети реєстрації ГО, платформи заявок на гранти/бюджет участі), надати інструкції та шаблони документів. Провести перші навчальні воркшопи з проектного менеджменту та фандрейзингу.
Реалізація перших проектів	6-18 місяць	Оголосити конкурс місцевих ініціатив з фінансуванням (ко-фінансування від бізнесу чи бюджету), розпочати пілотні проекти «форум-ради» та е-консультації, відкрити програми мікрогрантів.
Аналіз та масштабування	18-36 місяць	Зібрати фідбек (цикл зворотного зв'язку), скорегувати процедури, розширити партнерську мережу (залучити більше НУО, волонтерів, підприємств).

Джерело: розроблено автором.

Таким чином, системна програма дій з диверсифікацією фінансування, координацією організацій та їх інституційною підтримкою створить синергію та надасть змогу реалізувати якомога більшу кількість ініціатив. Для того, щоб оцінити запропоновані заходи можна використати сценарне моделювання.

Песимістичний сценарій передбачає, що ініціативи не реалізуються належним чином через нестабільне фінансування та брак координації. У 2025-2027 рр. у місті Буча не проводяться проекти з партисипативного бюджетування, а громадські конкурси відбуваються лише епізодично. Через призупинення підтримки з боку окремих міжнародних донорів і обмежене фінансування з місцевого бюджету (приблизно 10%), кількість реалізованих проектів зменшується. Участь громадян залишається низькою через складність процедур і обмежену комунікацію з місцевою владою. Консультаційні заходи, форуми та громадські слухання проводяться нерегулярно або взагалі не організовуються. Внаслідок

слабкого контролю та недостатнього аудиту зростають ризики неефективного використання ресурсів. У таких умовах загальний потенціал громадського сектору знижується, а ініціативи не справляють відчутного позитивного впливу на розвиток громади.

Розглядаючи оптимістичний сценарій розвитку подій, за умов якого кількість та якість ініціатив помірно зростає. При цьому, частка фінансування з місцевого бюджету зменшується, та залучаються донорські гранти, впроваджується соціальне підприємництво, що дає свої результати. Рівень довіри стабілізується та знаходиться на рівні 80% для волонтерів та ЗСУ, та 45-50% - міській владі. Питома вага довіри до громадських організацій сягає близько 60%. Для єдиного вікна створені онлайн кабінети, через які можна подавати частину звітів. Прозорість та звітність покращується через проведення постійних аудитів. Загальна ефективність поступово зростає, а громадський сектор Бучі повільно, але стабільно розвивається.

Реалістичний сценарій передбачає наступне: міжнародні донори змушені скорочувати нефронтову підтримку, проте, місцева влада намагається запуснути програми бюджет участі та краудфандинг, але часто з обмеженими ресурсами. Громадське бюджетування змішаного типу - власне та донорське. Громадська участь і довіра з часом трохи зростатимуть завдяки успішним проектам, але не досягають оптимістичних максимумів. Тобто громадський сектор відновлюватиметься помірно: краще за песимістичний варіант, але значно повільніше, ніж у найкращому випадку. Часткова реалізація «єдиного вікна» шляхом впровадження онлайн консультацій з юристами та бухгалтерами, але без створення об'легшених механізмів реєстрації. Проведення воркшопів та форумів для навчання громадських організацій надало свій результат та громадські організації на базі цих форумів почали співпрацювати між собою.

Підвищення ефективності реалізації громадських ініціатив у місті Буча потребує комплексного підходу, що охоплює фінансову підтримку, організаційне вдосконалення та правове забезпечення. Запропоновані заходи мають на меті не лише вирішення поточних проблем, таких як нестача ресурсів чи фрагментарна взаємодія, а й створення сталої екосистеми для розвитку громадянського

суспільства. Активізація партисипативного бюджетування, розвиток соціального підприємництва, створення постійно діючих координаційних органів та впровадження цифрових сервісів дадуть змогу посилити роль громади у процесі прийняття рішень та реалізації суспільно важливих проєктів. Водночас удосконалення правових механізмів забезпечить прозорість, відкритість і довіру до місцевої влади та громадських організацій. Реалізація поетапної програми дій дозволить перетворити громадські ініціативи з епізодичних проявів активності на сталий інструмент відновлення та розвитку Бучі в умовах післявоєнної трансформації.

ВИСНОВОК

У процесі дослідження, було обґрунтовано важливість функціонування інститутів громадянського суспільства як одного з основоположних чинників формування сталого, демократичного та інклюзивного міського управління. Громадянське суспільство, будучи історично обґрунтованим соціальним феноменом, продовжує відігравати дедалі активнішу роль в управлінні сучасними містами, реагуючи на новітні виклики, пов'язані як із соціальними змінами, так і з безпрецедентними кризами, зокрема воєнними конфліктами.

1. На теоретичному рівні в роботі проаналізовано широкий спектр підходів до розуміння сутності громадянського суспільства. Залучення філософських, соціологічних та економічних концепцій дозволило висвітлити багатогранність цього явища та його тісний зв'язок із демократичними інститутами, правовою державністю та участю громадян у прийнятті управлінських рішень. Було встановлено, що громадянське суспільство є автономною сферою взаємодії, де діють добровільні об'єднання громадян, що формують горизонтальні зв'язки, спрямовані на досягнення спільного блага. Це середовище не лише сприяє соціальній мобілізації, а й виконує критичну функцію контролю за діями державної влади, водночас залишаючись її партнером у спільному виробленні ефективної політики.

2. Значна частина дослідження була присвячена аналізу міжнародного та національного досвіду взаємодії громадянського суспільства з міським управлінням. На прикладах країн Європейського Союзу (Франція, Данія, Фінляндія, Іспанія), а також держав із перехідною демократією (Грузія), було проілюстровано, як публічні консультації, громадське бюджетування, цифрові сервіси та спільне планування стають ефективними інструментами залучення громадян до процесів управління містом. Український контекст також демонструє позитивну динаміку: впровадження систем «Дія» та «DREAM», запуск платформи публічних консультацій, розвиток волонтерського руху та посилення прозорості

місцевої влади засвідчують потенціал вітчизняного громадянського суспільства навіть в умовах воєнного стану.

3. Не менш важливою складовою дослідження стало застосування методологічних підходів до оцінювання впливу громадянського суспільства на міський розвиток. Було проаналізовано соціологічний, економічний, просторовий та інституційний підходи, кожен з яких дозволяє виявити унікальні аспекти взаємодії між громадськими ініціативами та владними структурами. Застосування комплексного оцінювання сприяє кращому розумінню ефективності програм, їх впливу на якість життя мешканців, економіку міста, рівень прозорості управління та соціальну згуртованість.

4. Проаналізовано соціально-економічний профіль міста Буча, вплив повномасштабного вторгнення на розвиток міста, через ретельне вивчення демографічної, економічної, інфраструктурної ситуації та динаміки її змін після деокупації. Проведено картографічну візуалізацію пошкоджень нанесених під час окупації за допомогою GIS-технологій. Та оцінено кількісні показники відбудови міста.

5. Особливу увагу було приділено аналізу участі громадянського суспільства у відбудові міста Буча - територіальної громади, яка зазнала руйнівних наслідків внаслідок російської окупації. Обґрунтовано, що саме синергія зусиль місцевої влади, громадських ініціатив, волонтерських об'єднань та міжнародних партнерів дала змогу досягнути вагомих результатів у сфері фізичної, соціальної та економічної реконструкції. Буча стала прикладом не лише відновлення матеріального середовища, а й соціального згуртування громади, відродження довіри до влади та підвищення активності мешканців. Продемонструвала відкритість до співпраці - через підписання меморандумів, участь у міжнародних форумах, залучення до фінансування іноземних донорів, розробку програм відновлення із залученням жителів. Громадські організації не лише реалізовували конкретні проєкти, а й брали участь у стратегічному плануванні розвитку громади, ініціювали заходи з психологічної реабілітації, підтримки освіти та культури. Зворотний зв'язок між громадськістю та владою став ключем до ефективності таких ініціатив.

6. У результаті аналізу громадської участі у відбудові міста Буча після деокупації було виявлено низку проблем та викликів, що ускладнюють реалізацію ініціатив громадянського суспільства та знижують ефективність їх впливу на просторово-соціальні трансформації. Головними проблемами визначено: дефіцит фінансових, людських і часових ресурсів; низький рівень координації дій між громадськими організаціями, ініціативними групами та органами місцевого самоврядування; інституційна слабкість; правові та бюрократичні проблеми. Це все сповільнює а іноді й унеможлиблює реалізацію ініціатив.

У третьому розділі було окреслено ключові вектори для посилення впливу громадянського суспільства на розвиток Бучі в контексті відновлення. Визначено необхідність створення стійких партнерських моделей між владою та громадськістю на основі прозорості, спільного планування та взаємної відповідальності.

7. Визначено засади формування ефективних моделей співпраці, які передбачають залучення громадськості на всіх етапах проєктного циклу: від визначення потреб - до контролю за реалізацією, та включають в себе інституалізацію участі, максимальне та систематичне залучення, відкритість та прозорість; розвиток спроможності учасників, розвиток культури участі, принцип координації дій та взаємного підкріплення зусиль, інклюзивність участі.

8. Проведено SWOT-аналіз існуючих інструментів залучення громадськості до стратегічного планування, зокрема через цифрові платформи, консультативні ради, робочі групи та класифіковано за рівнем впливу. Визначено, що ефективне стратегічне планування в умовах відбудови потребує не лише формального залучення громадськості, а впровадження сталих, двосторонніх каналів комунікації, які враховують зворотний зв'язок, забезпечують прозорість та підзвітність рішень.

9. Запропоновано програму заходів спрямовану на посилення громадської залученості та підвищення ефективності реалізації громадських ініціатив. Це включає диверсифікацію джерел фінансування (гранти, місцеві бюджети, донори), вдосконалення організаційної спроможності НГО, покращення правового регулювання та зменшення бюрократичних бар'єрів. Окремо було акцентовано

увагу на важливості прозорих механізмів моніторингу, публічного звітування та оцінки впливу реалізованих проєктів, що дозволяє підтримувати довіру громадянськості.

Таким чином, результати проведеного дослідження дозволяють зробити кілька важливих узагальнень. По-перше, громадянське суспільство є не просто допоміжною ланкою у відбудові міста, а повноцінним суб'єктом змін, що має власні ресурси, компетенції та бачення розвитку. По-друге, ефективність відбудови напряду залежить від рівня комунікації, довіри та партнерства між громадою та місцевою владою. По-третє, участь громадських організацій у процесах відновлення створює передумови для більш демократичного, підзвітного та сталого міського управління. На завершення, варто наголосити: досвід Бучі є свідченням того, що навіть у найскладніших умовах саме згуртованість, активність і відповідальність громадян, підкріплені відкритістю та прозорістю влади, формують основу для відновлення не лише матеріального простору, а й суспільної довіри, що є фундаментом стійкої та демократичної громади. Цей кейс має стати прикладом для інших міст України, які стоять перед завданням не лише фізичного відновлення, але й переосмислення принципів взаємодії між державою, громадою та людиною.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арістотель. Політика / Пер. з давньогр. та передм. О. Кислюка. — К.: Основи, 2000. — 239 с. — ISBN 966-500-037-3
2. Павлова Т.С. Філософія Гегеля та громадянське суспільство сьогодні. ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ. 2012. № 233. С. 149–152.
3. Schmitter, F. (1996). Reflections about a civil society and democracy consolidation, Polis, 5, 16-27.
4. Павлова Т.С. Громадянське суспільство у філософії Аристотеля, Бодена та Гегеля. Гілея. 2011. Спецвипуск. С. 428–432.
5. Михайлічко М. Громадянське суспільство Александера. Academia.edu - Find Research Papers, Topics, Researchers. URL: https://www.academia.edu/30059350/Громадянське_суспільство_Александера (дата звернення: 02.05.2025).
6. Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і некласичних інтерпретаціях : [монографія] / Анатолій Карась; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Київ; Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 519 с.
7. Громадянське суспільство. Енциклопедія Сучасної України. URL: <https://esu.com.ua/pdf/file/31976.pdf> (дата звернення: 02.05.2025).
8. Мальчиков Ф. В., Толстанов О. К. Роль інститутів громадянського суспільства в публічному адмініструванні. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 15. С. 93–99. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.15.93)
9. Civil society organisation - EUR-Lex. EUR-Lex – Access to European Union law – choose your language. URL: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/glossary/civil-society-organisation.html> (date of access: 02.05.2025).
10. Лізаковська С. В. Взаємодія органів публічної влади з інститутами громадянського суспільства в країнах центрально-східної Європи. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2019. № 9. – URL:

<http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1662> (дата звернення: 10.03.2025). DOI: 10.32702/2307-2156-2019.9.24

11. Міжнародна практика заходів, спрямованих на зміцнення довіри між державою та організаціями громадянського суспільства. Organization for Security and Co-operation in Europe | OSCE. URL: <https://www.osce.org/uk/ukraine/75885> (дата звернення: 02.05.2025).

12. КОДЕКС КРАЩИХ ПРАКТИК УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ У ПРОЦЕСІ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ. CONF/PLE(2009)CODE1. URL: <https://rm.coe.int/16802eeddb> (дата звернення: 02.05.2025).

13. Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки : Указ Президента України від 27.09.2021 № 487/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text> (дата звернення: 02.05.2025).

14. Силаньтєва, І. (2024). Особливості міжнародної практики взаємодії політичної влади та громадянського суспільства. *Legal Horizons*, 20(1), 71–78. <https://doi.org/10.54477/LH.25192353.2024.1.pp.71-78>

15. The Future Role of Civil Society. World Scenario Series. URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_FutureRoleCivilSociety_Report_2013.pdf

16. Чічуа, М. (2023). Роль і важливість участі громадськості в процесі прийняття екологічних рішень в Грузії. *Науково-теоретичний альманах Грані*, 26(2), 55-60. <https://doi.org/10.15421/172327>

17. Кононенко, Н. (2024). ПАРТИЦИПАТИВНІ ІНСТРУМЕНТИ ЛЕГІТИМАЦІЇ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ. *Науковий часопис УДУ імені Михайла Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методики викладання соціально-політичних дисциплін*, 22(35). <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series22.2024.35.03>

18. Про публічні консультації : Закон України від 20.06.2024 № 3841-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3841-20#Text> (дата звернення: 02.05.2025).

19. Савченко, В., & Кононенко, Л. (2022). ОПТИМІЗАЦІЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ МАЛИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

У КОНТЕКСТІ СПІВПРАЦІ З РЕГІОНАЛЬНИМИ ДОРАДЧИМИ СЛУЖБАМИ.
Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка, (14), 43-51.
<https://doi.org/10.32782/2708-0366/2022.14.6>

20. Бюджет участі в умовах війни: як його проводять міста?. Прозорі міста - Наснажуємо місцеву владу до прозорості та підзвітності. URL: <https://transparentcities.in.ua/news/biudzheth-uchasti-v-umovakh-viiny-yak-yoho-provodiati-mista> (дата звернення: 02.05.2025).

21. Публічний модуль аналітики. DOZORRO. URL: <https://dozorro.org/tools/public-bi> (дата звернення: 12.03.2025).

22. Civil Society. Toolkit for Security Sector Reporting: Media, Journalism and Security Sector Reform. URL: https://www.dcaf.ch/sites/default/files/imce/SSAD/Media%20Toolkit/MediaSSR_Toolkit_Tipsheet%2017.pdf (date of access: 10.03.2025).

23. Костенко, А. М. (2019). Сучасні теоретико-методологічні підходи до визначення впливу інститутів громадянського суспільства на розвиток внутрішньополітичних процесів. Науково-теоретичний альманах Грані, 22(7), 5-12. <https://doi.org/10.15421/171968>

24. Павліха Н. В., Цимбалюк І. О., Хомюк Н. Л., Войчук М. В., Савчук А. Ю., Коломечюк В. В., Цимбалюк С. М. Безпека сталого розвитку регіонів та територіальних громад України на засадах інклюзивного зростання : монографія / Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк : Вежа-Друк. 2022. 514 с. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM)

25. МЕТОДОЛОГІЯ ВИВЧЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ. Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету,. 2015. № 43. URL: https://old.istznu.org/dc/file.php?host_id=1&path=/page/issues/43/43.pdf.

26. СОЦІАЛЬНА ОЦІНКА НАПРЯМОК «МОНІТОРИНГ ТА ОЦІНКА». Домашня сторінка КМІС. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=soc-assessment> (дата звернення: 02.05.2025).

27. БОРОДІНА, О. (2024). ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ НА МІСЦЕВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК. *Economics and Law*, 74(3), 101–115. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2024.03.101>

28. Починок Н. В. ОЦІНКА ТА КОНТРОЛЬ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА. Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція «Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»,. 2017. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/22072/1/150-152.pdf> (дата звернення: 10.03.2025).

29. Широкова О.М Челядінова Н.Г МУЛЬТИПЛІКАТИВНИЙ ЕФЕКТ ВІД ДІЯЛЬНОСТІ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2012. № 40. URL: <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/8923/1/Shirokova.pdf> (дата звернення: 10.03.2025).

30. Participatory Geographic Information Systems (PGIS): Alternative approaches to identify potential conflicts and positional accuracy in marine and coastal ecosystem services | The European Maritime Spatial Planning Platform. The European Maritime Spatial Planning Platform. URL: <https://maritime-spatial-planning.ec.europa.eu/practices/participatory-geographic-information-systems-pgis-alternative-approaches-identify> (date of access: 10.03.2025).

31. Інституційний підхід в методології дослідження сучасної держави: історична ретроспектива та сучасні напрями дослідження. CURRENT ISSUES OF THE MODERN DEVELOPMENT OF LEGAL AND PHILOSOPHICAL SCIENCES. URL: https://isg-konf.com/wp-content/uploads/2024/04/ISG.2024.MONO_LEGAL_1.6.1.pdf.

32. Кухар, О. (2018). ТЕОРІЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ: ІНСТИТУЦІЙНИЙ ПІДХІД. Економічний простір, (131), 5-14. вилучено із <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/201>

33. Загальна інформація | Офіційний сайт Бучанської міської ради. Офіційний сайт Бучанської міської ради. URL: <https://www.bucha-rada.gov.ua/general-information> (дата звернення: 25.03.2025).

34. Портал «Бюджет для громадян». Open Budget - Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/local-budget/1051500000/info/indicators?year=2021&month=12> (дата звернення: 25.03.2025).

35. Показники соціально-економічного розвитку Бучанської міської територіальної громади у 2021 році та прогноз на 2022 рік. Офіційний сайт Бучанської міської ради. URL: https://bucha-rada.gov.ua/sites/default/files/soc.ekonom_do_byudzhetu_2022_dlya_fu.docx (дата звернення: 25.03.2025).

36. Програма відновлення Бучанської міської територіальної громади «VDOMA KRASHCHE». Офіційний сайт Бучанської міської ради. URL: <https://bucha-rada.gov.ua/content/vdoma-krasche-programa-vidnovlennya-buchanskoyi-gromady> (дата звернення: 25.03.2025).

37. RebuildUA | Буча. RebuildUA - Допомога у відбудові України. URL: <https://rebuildua.net/bucha> (дата звернення: 25.03.2025).

38. Звіт про виконання Програми соціально-економічного розвитку Бучанської міської територіальної громади на 2021-2023 роки за 2022 рік | Офіційний сайт Бучанської міської ради. Офіційний сайт Бучанської міської ради. URL: <https://www.bucha-rada.gov.ua/content/zvit-pro-vykonannya-programy-socialno-ekonomichnogo-rozvytku-buchanskoyi-miskoyi-terytorialnoyi-gromady-na-2021-2023-roky-za-2022-rik> (дата звернення: 28.03.2025).

39. Звіт про виконання Програми соціально-економічного та культурного розвитку на 2024 рік за 1 півріччя 2024 року | Офіційний сайт Бучанської міської ради. Офіційний сайт Бучанської міської ради. URL: <https://www.bucha-rada.gov.ua/content/zvit-pro-vykonannya-programy-socialno-ekonomichnogo-ta-kulturnogo-rozvytku-na-2024-rik-za-1-pivrichchya-2024-roku> (дата звернення: 28.03.2025).

40. Звіт про виконання місцевих цільових програм Бучанської міської територіальної громади за 1 півріччя 2024 року | Офіційний сайт Бучанської міської ради. Офіційний сайт Бучанської міської ради. URL: <https://www.bucha-rada.gov.ua/content/zvit-pro-vykonannya-miscevyh-cilovyh-program-buchanskoyi-miskoyi-terytorialnoyi-gromady-za-1-pivrichchya-2024-roku> (дата звернення: 30.03.2025).

41. Український Червоний Хрест та Бучанська міська рада підписали Меморандум про співробітництво – Товариство Червоного Хреста України. Товариство Червоного Хреста України. URL: <https://redcross.org.ua/news/2025/01/103112/> (дата звернення: 06.04.2025).

42. Lufthansa, #WeAreAllUkrainians та BGV Charity Fund відновлять школу у Бучі. BGV Charity Fund. URL: <https://bgv.com.ua/bucha-scool-ua/> (дата звернення: 06.04.2025).

43. Дія.Бізнес | Буча. «Підприємництво без бар'єрів»: центр підтримки підприємців Дія.Бізнес у Бучі проведе форум для діалогу держави, бізнесу та громадськості – Дія.Бізнес | Буча. Дія.Бізнес | Буча. URL: <https://diia-business-bucha.com/news/forum-z-pytan-vprovadzennia-pryntsypiv-bezbaryernosti-u-pidpryyemnytstvo> (дата звернення: 06.04.2025).

44. Офіційний сайт Бучанської міської ради. СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ БУЧАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2029 РОКУ. Офіційний сайт Бучанської міської ради. URL: <https://www.bucha-rada.gov.ua/content/strategiya-rozvytku-buchanskoyi-miskoyi-obyednanoyi-terytorialnoyi-gromady-na-period-do-2029-roku> (дата звернення: 06.04.2025).

45. Як допомога від ЄС змінює Бучу та дає нові можливості для молоді ► THEBUCHACITY. Thebuchacity. URL: <https://thebuchacity.com/yak-dopomoga-vid-yes-zminyuye-buchu-ta-daye-novi-mozhlyvosti-dlya-molodi/> (дата звернення: 13.04.2025).

46. Громадська ініціатива ECO BUCHA. Bucha.Life. URL: <https://bucha.life/tag/gromadska-inicziatyva-eco-bucha/> (дата звернення: 13.04.2025).

47. Григоренко Н. Буча та Немішаєве запустили єдину платформу для волонтерських проєктів та ініціатив | Незламні.City. URL: <https://nezlamni.city/articles/368744/bucha-ta-nemishayeve-zapustili-yedinu-platformu-dlya-volonterskih-proyektiv-ta-iniciativ> (дата звернення: 13.04.2025).

48. НЕ НА ЧАСІ? Виклики та можливості залучення на місцевому рівні під час війни Андрій Даркович Валентин Гацко Роксолана Нестеренко Олександра Койдель О. KSE Institute. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/04/Ukrayinska_KSE-Institute-Ne-na-chasi.pdf (дата звернення: 13.04.2025).

49. Покращення молодіжних ініціатив і розвитку міста – зміни у діяльності Молодіжної ради Бучі | БУЧАНСЬКІ НОВИНИ. БУЧАНСЬКІ НОВИНИ | Ваш путівник у житті громади, друг і порадник на кожен день!. URL: <https://www.buchanews.com.ua/2023/08/08/pokrashhennya-molodizhnyh-inicziatyv-i-rozvytku-mista-zminy-u-diyalnosti-molodizhnoyi-rady-buchi/> (дата звернення: 13.04.2025).

50. ДОСЛІДЖЕННЯ ІНІЦІАТИВ У СФЕРІ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ. Київ, 2023. URL: https://ednannia.ua/images/Master_version_UKR_Rebuilding.pdf (дата звернення: 13.04.2025).

51. Боженко Д. У Бучі скасували будівництво нової школи через корупційний скандал. Всі деталі | Незламні.City. Незламні.City. URL: <https://nezlamni.city/articles/342526/korupcijnij-skandal-proekt-z-budivnictva-novoi-shkoli-v-buchi-skasovanij> (дата звернення: 13.04.2025).

52. BRP Civil monitoring of Ukraine's recovery All analytics. *BRP Main*. URL: <https://brp.org.ua/en> (date of access: 21.04.2025).

53. Підтримати місцеві ініціативи: Нові гуманітарні пріоритети в Україні березень-травень 2022 р. | Humanitarian Outcomes. *Home* | *Humanitarian Outcomes*. URL: https://humanitarianoutcomes.org/Ukraine_response_June_2022_Ukr (дата звернення: 21.04.2025).

54. DREAM Ініціатори проєктів Бучанська Підтримати громаду громада. *DREAM*. URL:

[https://dream.gov.ua/ua/community/62458?fromUri=/communities&fromFilter\[keyword\]=бучанська](https://dream.gov.ua/ua/community/62458?fromUri=/communities&fromFilter[keyword]=бучанська) (дата звернення: 15.05.2025).

55. ІОНОВА, Н. Ф. Концептуальні засади управління містом на основі партнерства. 2023.

56. Токар М. Соціологія громадянського суспільства: інституціональний вимір : навч. посіб. для здобувачів вищої освіти зі спец. 054 «Соціологія» / авт.-упоряд. : М. Токар, Ф. Шандор ; рец. : Д. Афанасьєв, Р. Жиленко ; Ужгор. нац. ун-т. — Ужгород : РІК-У, 2024. — 228 с. — Бібліогр.: с. 215— 226. — ISBN 978-617-8390-27-3.

57. Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки : Указ Президента України від 27.09.2021 № 487/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text> (дата звернення: 02.05.2025).

58. Мосін, А. (2025). МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ. Молодий вчений, 2 (133). <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2025-2-133-19>

59. Третьак О. А. Демократична громадськість та інституалізація публічної сфери: детермінанти політичної участі. Регіональні студії. 2021. № 25 2021. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/68891> (дата звернення: 01.05.2025).

60. Models to Promote Cooperation between Civil Society and Public Authorities. Home - ICNL The International Center for Not-for-Profit Law. URL: https://www.icnl.org/wp-content/uploads/cfr_Models-to-Promote-Cooperation-Working-Paper.pdf (date of access: 05.05.2025).

61. Партисипація у стратегуванні розвитку громади. UNDP. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/partysypatsiya-u-stratehuvanni-rozvytku-hromady#:~:text=Забезпечення%20активної%20громадської%20участі%20різних,p>

оз-робки,%20впровадження,%20моніторингу%20та%20оцінювання (дата звернення: 01.05.2025).

62. STRATEGIC PARTNERSHIP APPROACH TO CREATING A CONDUCIVE ENVIRONMENT FOR CIVIL SOCIETY. European Partnership for Democracy. URL: <https://epd.eu/content/uploads/2023/08/Strategic-Partnership-Approach-to-creating-a-Conducive-Environment-for-Civil-Society-Concept-Note.pdf> (date of access: 01.05.2025).

63. Інструменти громадської участі – що маємо знати? | Громадський Простір. Громадський Простір | Усе для третього сектору в одному порталі. URL: <https://www.prostir.ua/?kb=yaki-isnuyut-instrumenty-hromadskoj-uchasti#:~:text=,4.%20Місцеві%20ініціативи> (дата звернення: 07.05.2025).

64. EDEM. EDEM. URL: <https://e-dem.ua/> (date of access: 07.05.2025).

65. Довженко В. А. Механізми залучення громадських організацій до процесу стратегічного планування розвитку територіальних громад / В. А. Довженко, А. В. Савич // Механізми управління розвитком територій : зб. наук. пр. : у 2 ч. / Поліський нац. університет. - 2021. – Ч. 2. – С. 34–37.

66. Семяновський В. М. Партиципативне управління як модель управління територіальними громадами / В. М. Семяновський // Статистика України. - 2018. - № 1. - С. 47-51. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/su_2018_1_8.

67. Посібник «Як залучати мешкан_ок до прийняття рішень у громадах: огляд прикладів» | Cedoss. Cedoss. URL: https://cedoss.org.ua/researches/posibnyk-yak-zaluchaty-meshkan_ok-do-prijnyattya-rishen-u-gromadah-oglyad-prykladiv/ (дата звернення: 08.05.2025).

68. DG NEAR Guidelines for EU Support to Civil Society in the Enlargement Region 2021-2027. Enlargement and Eastern Neighbourhood. URL: <https://enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/EU-Guidelines-for-Support-to-Civil-Society-in-the-Enlargement-region-2021-2027.pdf> (date of access: 09.05.2025).

69. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI : станом на 3 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text> (дата звернення: 09.05.2025).

70. Програма екологічних громадських ініціатив для Сходу та Заходу України, Фаза 2 – ЗУРЦ. ЗУРЦ. URL: <https://zurc.org/projects/programa-ekologichnyh-gromadskyh-initsiatyv-dlya-shodu-ta-zahodu-ukrayiny-faza-2/> (дата звернення: 09.05.2025).

71. Вплив припинення фінансування USAID на громадський сектор України: результати дослідження | Громадський Простір. Громадський Простір | Усе для третього сектору в одному порталі. URL: <https://www.prostir.ua/?news=vplyv-prypynennya-finansuvannya-usaid-na-hromadskyj-sektor-ukrajiny-rezultaty-doslidzhennya> (дата звернення: 09.05.2025).

72. Стратегія розвитку громад під час війни: навіщо планувати майбутнє в умовах невизначеності | Громадський Простір. Громадський Простір | Усе для третього сектору в одному порталі. URL: <https://www.prostir.ua/?news=stratehiya-rozvytku-hromad-pid-chas-vijny-navischo-planuvaty-majbutnje-v-umovah-nevyznachenosti#:~:text=,Підтримка%20культурних%20ініціатив> (дата звернення: 09.05.2025).

73. Громадськість – ключ до прозорості та підзвітності місцевої влади. Фондація інституційного розвитку. URL: <https://www.fid-foundation.com.ua/news/gromadskist---klyuch-do-prozorosti-ta-pidzvitnosti-miscevoyi-vladi> (дата звернення: 09.05.2025).

74. КОДЕКС ПРОЗОРОЇ ВЛАДИ - Transparency International Ukraine. Transparency International Ukraine - Знизити рівень корупції. URL: <https://ti-ukraine.org/project/kodeks-prozoroyi-vlady/> (дата звернення: 09.05.2025).

75. Звіт про виконання Програми соціально-економічного та культурного розвитку Бучанської міської територіальної громади за 2024 рік | Офіційний сайт Бучанської міської ради. URL: <https://www.bucha-rada.gov.ua/content/zvit-pro-vykonannya-programy-socialno-ekonomichnogo-ta-kulturnogo-rozvytku-buchanskoyi-miskoyi-terytorialnoyi-gromady-za-2024-rik> (дата звернення: 15.05.2025).

ДОДАТКИ

Додаток А

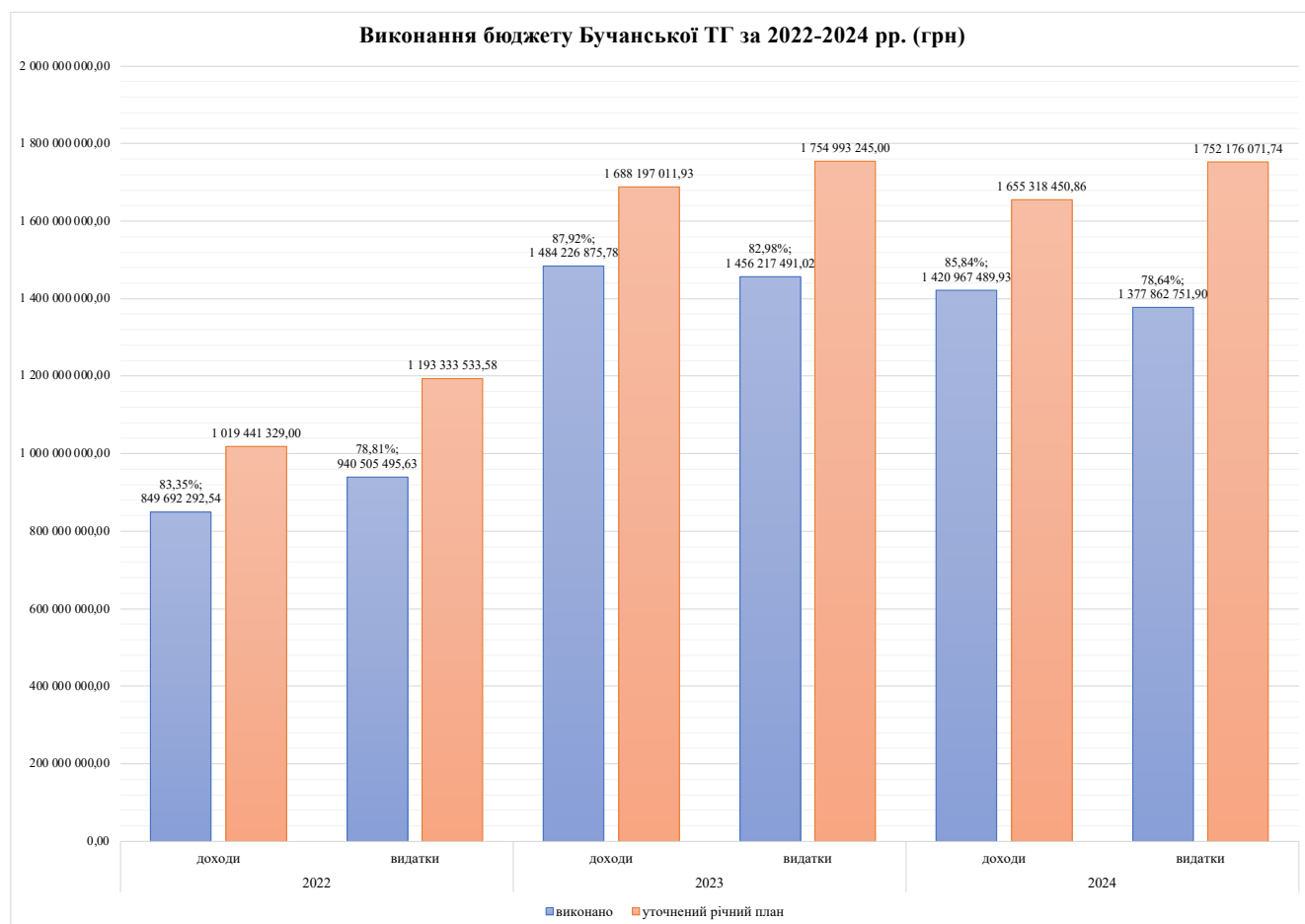

Рисунок А.1 – виконання бюджету Бучанської територіальної громади за 2022-2024 роки (грн).

Розроблено автором на основі [34].

Рисунок Б.1 - Розподіл проєктів зареєстрованих у системі DREAM у Бучанській громаді за секторами економіки (на 15.05.2025).

Розроблено автором на основі [54].

Рисунок Б.2 - Розподіл проєктів зареєстрованих у системі DREAM у Бучанській громаді за потребами (на 15.05.2025).

Розроблено автором на основі [54].

Рисунок В.1 - Фінансове покриття проєктів зареєстрованих у системі DREAM у Бучанській громаді (на 15.05.2025).

Розроблено автором на основі [54].

Рисунок В.2 - Статус фінансування проєктів зареєстрованих у системі DREAM у Бучанській громаді (на 15.05.2025).

Розроблено автором на основі [54].

МЕХАНІЗМИ ВПЛИВУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА ПРОЦЕСИ МІСЬКОГО ПЛАНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ

Радловська Вікторія Вікторівна

здобувачка вищої освіти

Спеціальність 051 «Економіка»

Київський Національний університет імені Вадима Гетьмана

Важливим питанням для розвитку громадянського суспільства, є його залучення до місцевого самоврядування, прийняття рішень та надання можливості здійснювати свою діяльність в умовах правової захищеності. Громадянське суспільство здатне зробити вагомий внесок у сталий розвиток держави шляхом надання соціальних послуг, забезпечення реалізації соціального підприємництва, збільшення кількості робочих місць та самозайнятості, покращення бізнес-середовища, боротьби з корупцією, сприяння прозорості в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування та реалізації інших соціально-корисних проєктів. [1]

Законодавчо передбачені різноманітні механізми громадської участі до процесу управління та прийняття рішень. До таких належать: місцеві референдуми, збори мешканців за місцем проживання, органи самоорганізації населення, громадські слухання, громадські експертизи, консультації з документації, місцеві ініціативи, громадська експертиза, консультації з громадськістю, громадські ради, звернення громадян, електронні петиції, особисті прийоми, громадські приймальні, запити на публічну інформацію, консультативно-дорадчі органи. [2,12ст.] Неурядові організації можуть принести у процес прийняття рішень знання і незалежну експертизу. Вони збирають та поширюють думки соціальних груп, що є принциповим моментом для вільного та доступного процесу законотворення.

Визначають також різні рівні участі неурядових організацій на різних етапах процесу прийняття політичних рішень. Інформація, консультація, діалог та партнерство, вони застосовуються на всіх етапах прийняття рішень.[3] Доступ до інформації є фундаментальним рівнем залучення громадськості та розвитку демократії. Він передбачає лише інформування населення, без подальшого впливу, або внесення змін, відповідно і не відзначається високим рівнем залученості. Право громадськості на отримання повної, достовірної інформації в усіх сферах життєдіяльності суспільства гарантоване Конституцією України.

Наступний рівень участі – консультація, в основі якої лежить інформування з подальшим наданням коментарів з боку неурядових організацій. Також консультація має на своїй мені внесення коректив з боку громадськості, або надання зворотного зв'язку з правками. На етапі консультації ініціаторами тем є органи державної влади. Інформація про

Звіт подібності

метадані

Назва організації

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU

Заголовок

Роль громадянського суспільства у відбудові міста Буча: виклики, можливості та перспективи розвитку

Автор

Науковий керівник / Експерт

Радловська Вікторія ВікторівнаДоктор економічних наук, професор Пилипів Віталій Володимирович

підрозділ

кафедра регіоналістики і туризму

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

КП 2

15289

Кількість слів

КЦ

125548

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		3
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		22

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Копір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Копір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	РОЗРОБКА НАПРЯМКІВ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.docx 5/28/2023 Kharkiv National University of Economics named after S.Kuznets (KNUE) (KNUE)	66 0.43 %
2	YFCNU/2014/hist/hist_2014_095.pdf 10/28/2019 Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University(CNU) course papers (Deanery)	49 0.32 %
3	https://istznu.org/index.php/journal/article/download/1085/1017/	45 0.29 %

ЗГОДА

на обробку персональних даних

Я, Радловська Вікторія Вікторівна, народилася «10» вересня 2004 року, здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Економіка міста та урбаністика», кафедри регіоналістики і туризму, очної (денної) форми навчання, факультету маркетингу, Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, відповідно до Закону України «Про захист персональних даних» від 1 червня 2010 року № 2297-УІ, шляхом підписання цього тексту, даю згоду Київському національному економічному університету імені Вадима Гетьмана та Міністерству освіти і науки України на:

- обробку моїх персональних даних: прізвище, ім'я, по-батькові, дату народження, місце та форму навчання, з метою забезпечення реалізації адміністративно-правових відносин, відносин у сфері бухгалтерського і податкового обліку, пов'язаних зі здійсненням заходів щодо виявлення та запобігання академічному плагіату;
- зберігання кваліфікаційної роботи в електронному архіві Університету (iRKNEU), розміщення її в бібліотечних репозитаріях та в інформаційних базах даних, що використовуються для перевірки робіт на наявність академічного плагіату.

Мої персональні дані, на обробку яких я даю цю згоду, можуть бути передані третім особам тільки у випадках, передбачених законодавством України.

« _____ » _____ 2025 року

(підпис)

Радловська В.В.

(прізвище та ініціали)

Супровідна інформація **
до кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти
для її передачі до Наукової бібліотеки імені М. В. Довнар-Запольського

Автор (прізвище ім'я, по батькові (повністю), (мовою оригіналу та англ. мовою)	Радловська Вікторія Вікторівна Radlovska Viktoriia
Назва кваліфікаційної роботи (мовою оригіналу та англ. мовою)	Роль громадянського суспільства у відбудові міста Буча: виклики, можливості та перспективи розвитку The role of civil society in the reconstruction of the city of Bucha: challenges, opportunities and development prospects
Ключові слова (5-7) (мовою оригіналу та англ. мовою)	громадянське суспільство, громадські ініціативи, відбудова міста Буча, ефективність управління, соціальна активність, організаційні моделі, розвиток міст, місцеве самоврядування. civil society, public initiatives, reconstruction of Bucha, management efficiency, social activity, organisational models, urban development, local self-government.
Науковий керівник (прізвище, ім'я, по батькові (повністю) (мовою оригіналу та англ. мовою)	Пилипів Віталій Володимирович Pylypiv Vitalii
Факультет, випускова кафедра (мовою оригіналу та англ. мовою)	Факультет маркетингу, кафедра регіоналістики і туризму Faculty of Marketing, Department of Regional Studies and Tourism
Освітня програма (мовою оригіналу та англ. мовою)	Економіка міста та урбаністика The Economy of the City and Urban Studies
Мова (основна мова матеріалу)	Українська
Рівень вищої освіти (перший (бакалаврський), другий (магістерський))	Перший (бакалаврський)
Дата захисту	«10-11» червня 2025 р.